

શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ મેમનગર, અમદાવાદ તથા શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ વિશ્વવિદ્યા પ્રતિષ્ઠાનમનું મુખપત્ર

ગુરુકુલ દર્શન

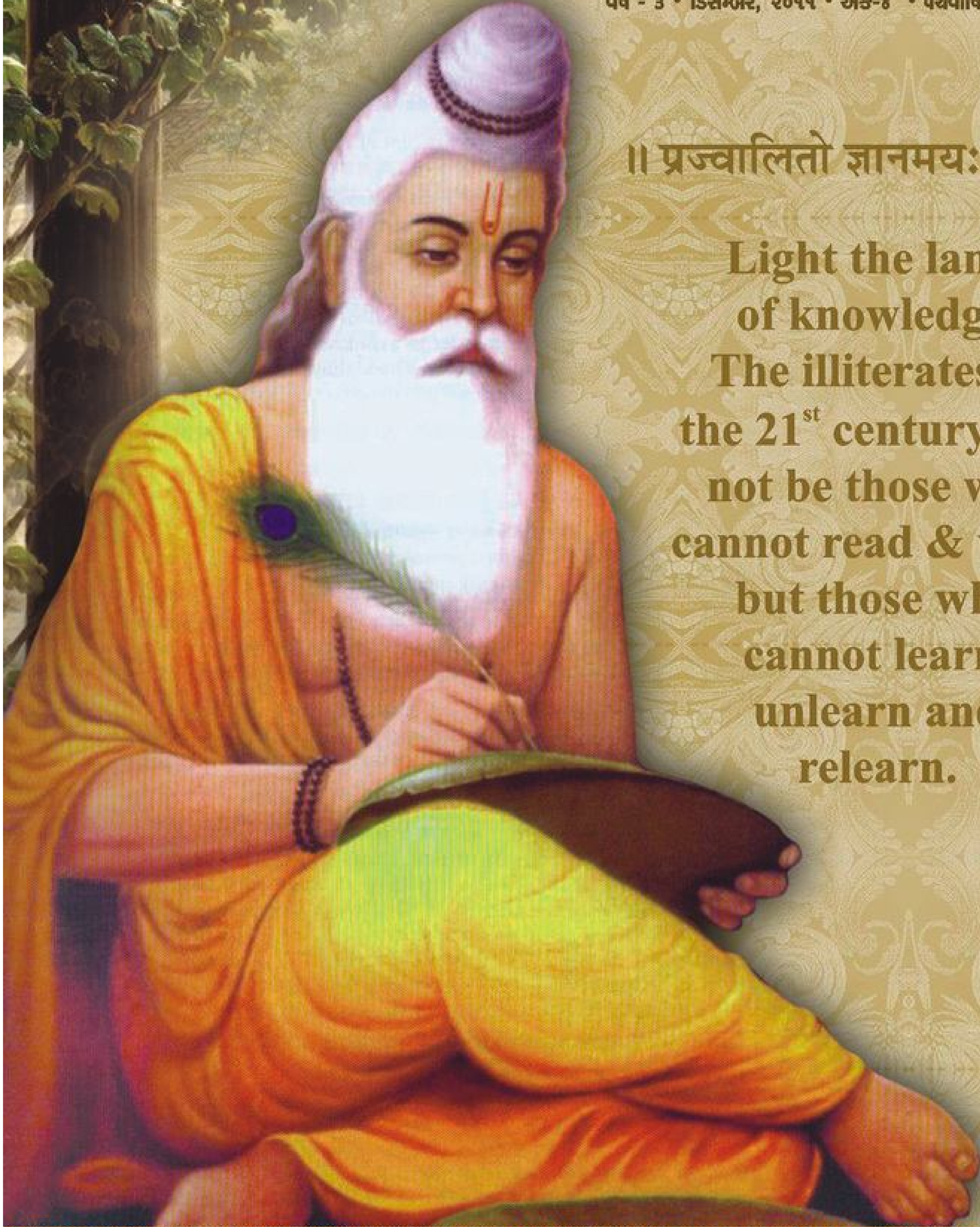
સદ્વિદ્યા પ્રવર્તાવો પૃથ્વી પરે...

વર્ષ - ૩ • ડિસેમ્બર, ૨૦૧૧ • અંક-૪ • પંચવાર્ષિક લવાજમ રૂા. ૨૫૦/-

॥ પ્રજ્વાલિતો જ્ઞાનમયઃ પ્રદીપઃ ॥

Light the lamp
of knowledge.

The illiterates of
the 21st century will
not be those who
cannot read & write
but those who
cannot learn,
unlearn and
relearn.

મેમનગર ગુરુકુલ- IT લેબ ઉદ્ઘાટનમાં પૂ. સદ્ગુરુ શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી, પૂ. સદ્ગુરુ બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી તથા સંતો

મેમનગર ગુરુકુલ- સંતોની છાત્રાલયમાં પધરામણી, પૂ. સદ્ગુરુ શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી તથા સંતો

છારોડી ગુરુકુલ ખાતે જનમંગલ અનુષ્ઠાન કરતા પૂ. સંતો-ઋષિકુમારો

અનુષ્ઠાન પૂર્ણાહુતિ નિમિત્તે વિષ્ણુયાગ પૂર્ણાહુતિમાં પૂ.સદ્ગુરુ સંતો

SGVP ટ્રોફી સમાપન સમારોહમાં નૃત્ય રજૂ કરતા વિદ્યાર્થીઓ

SGVP ટ્રોફી સમાપન સમારોહમાં ઉપસ્થિત સંતો-મહાનુભાવો

પૂ. સદ્ગુરુ સંતો સાથે વિજેતા ટીમ

SGVP ટ્રોફીમાં અપાયેલ પુરસ્કારો

:- સંસ્થાપક :-

સદ્વિદ્યા સદ્ધર્મરક્ષક પ્રાતઃસ્મરણીય પ. પૂ. ગુરુવર્ય
શાસ્ત્રીજી મહારાજ શ્રી ધર્મજીવનદાસજી સ્વામી

ગુરુકુલ દર્શન

વર્ષ-૩, ડિસેમ્બર- ૨૦૧૧, અંક-૪

: આશીર્વાદ :

પ. પૂ. પ્રાતઃસ્મરણીય શ્રી જોગીસ્વામી

: પ્રેરણા :

પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી

પ્રકાશક : પ. પૂ. પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી
તંત્રી : પાર્ષદ શ્રી શામજી ભગત
સંપાદક : શાસ્ત્રી શ્રી યશવલ્લભદાસજી સ્વામી
કલા સંયોજન : ગોવિંદ બાંટવા
વ્યવસ્થાપન : જગજીવનભાઈ પટેલ, ધવલ ભીમાણી
તસ્વીર : જી. વિઝન
મુદ્રક : સૂર્યા ઓફસેટ

છુટક અંક : રૂા. ૫/-
પંચ વાર્ષિક લવાજમ : રૂા. ૨૫૦/-
આજીવન લવાજમ(૨૫ વર્ષ) : રૂા. ૭૦૦/-
વિદેશમાં આજીવન લવાજમ : \$ ૧૧૦/-

લવાજમ અંગે પત્રવ્યવહાર

‘ગુરુકુલ દર્શન’ કાર્યાલય

શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ
મેમનગર, અમદાવાદ-૫૨

ફોન (૦૭૯) ૨૭૯૧૨૫૯૧/૯૨
www.swaminarayangurukul.org
E-mail- darshan@sgvp.org

॥ મોહિ સાંવરિયાસૂ નાતી ॥

મોહિ સાંવરિયાસૂ નાતી

સાંવરિયા કી ચુનરી ઓઢી

ફૂલી નાહી સમાતી... મોહિ...૧

સબરંગ દિલ સે ઉતરે સજની

સાંવરિયા રંગ રાતી

સાંવરિયા સે એક બરન ભઈ

મિટ ગઈ જાતિ પાંતિ... મોહિ...૨

જનમ જનમ કો ચાર સાંવરો

ના કુછ આન સુહાતી

રોમ રોમ સાંવરિયો છાયો

બાવરિયા મદમાતી... મોહિ...૩

ભાગ બડે મેં કા કલુ સજની

લિખિ પઢિ નહીં જાતી

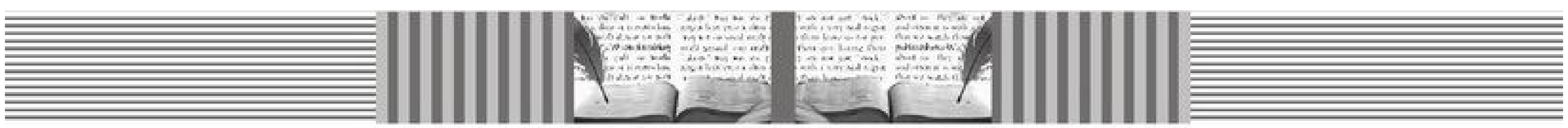
માધવ મેં સાંવરિયો પાયો

બિન કાગજ બિન પાતી મોહિ...૪

- શાસ્ત્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી

અને ભગવાનની ઉપાસના કરવી ને ભગવાનનાં અદિગ ગાવવાં, સાંભળવાં ને ભગવાનનું નામ સ્મરણ કરવું ને યોતયોતાના ધર્મમાં રહેવું, એવી રીતે યોતાના જીવનું કલ્યાણ થવું તે કાંઈ કઠણ નથી, એ તો જેમ વહાણમાં બેસીને સમુદ્રને તરવો એવો સુગમ માર્ગ છે. અને આત્મદર્શનને કરીને કલ્યાણ કરવું, તે તો જેમ તુંબડાં બાંધીને સમુદ્ર તરવો એવો કઠણ માર્ગ છે. અને અમે જે આત્મજ્ઞાનની વાર્તા કરીએ છીએ તેમાં તો એટલું જ પ્રયોજન છે, ‘જો યોતાના આત્માને દેહથી જુદો માને તો દેહને વિષે પ્રીતિ ન રહે તથા દેહના સંબંધીને વિષે હેત ન રહે તથા ભગવાનની ભક્તિને વિષે કોઈ વિદન ન થાય. એટલું જ પ્રયોજન છે’ પણ કેવળ એણે કરીને જ કલ્યાણ થાય એમ તો માનવું જ નહિ.

- ગઢડા મદ્ય પ્રકરણ - ૩૫

વિદ્વાનોનું દ્વાગત કરતા પૂ. સદ્ગુરુ શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી દ્વામી

આચાર્ય શ્રી રામકરણશર્માનું પૂજન કરતા પૂ. માધવપ્રિયદાસજી દ્વામી

આકાશમાં દંગબેદંગી દુગ્ગાઓ છોડી દ્વાર્જા જયંતી મહોત્સવનું ઉદ્ઘાટન

SGVPના આંગણે અતિથિઓ, વિદ્વાનો, મહાનુભાવો, નિર્જાતિઓ અને સ્પર્ધકો

સ્વર્ણજયંતી મહોત્સવ અખિલ ભારતીય શાસ્ત્રીય સ્પર્ધા

- ડૉ. રામપ્રિયન્ , પ્રધાનાચાર્ય, દર્શનમ્

SGVPના આંગણે નવેમ્બરના ૨૬, ૨૭ અને ૨૮ના દિવસો સંસ્કૃતમય બની રહ્યા. રાષ્ટ્રિય સંસ્કૃત સંસ્થાન દ્વારા અખિલ ભારતીય શાસ્ત્રીય સ્પર્ધાનું આયોજન દર્શનમ્ સંસ્કૃત મહાવિદ્યાલયના સહયોગથી SGVPમાં ખૂબ સુંદર રીતે સમ્પન્ન થયું.

તમને આજે વાત કરવી છે આ સ્પર્ધા વિશે અને સ્પર્ધાનું આયોજન કરનારી સંસ્થા વિશે અને સાથે સાથે સંસ્કૃતના શાસ્ત્રોનો પરિચય તો ખરો જ.

આજથી બરાબર ૫૦ વર્ષ પહેલાંની વાત છે. આઝાદીના સૂર્યોદય પછી સંસ્કૃત જગતમાં નવાયુગનો સૂર્યોદય પણ થવા તલપાપડ હતો. આચાર્ય શ્રી રામકરણ શર્મા નામના આ બ્રાહ્મણો દિલ્હીના એક ખૂણામાં એક નાની એવી પાઠશાળા સ્થાપી. સત્કાર્યની સુગંધને કોઈ દિવાલ રોકી શકતી નથી એ ન્યાયે-જોત જોતામાં પાઠશાળાએ એક સંસ્થાનું સ્વરૂપ લીધું અને નામ થયું રાષ્ટ્રિય સંસ્કૃત સંસ્થાન.

માનવ સંસાધન વિકાસ મંત્રાલયના નેજા હેઠળ આ સંસ્થાએ સંસ્કૃત જગતનો ઉદ્ધાર કર્યો. આ સુગંધ એટલી પ્રસરી કે સમય જતાં આ સંસ્થા એક યુનિવર્સિટી તરીકે માન્યતા પામી અને ભારતના વિવિધ ક્ષેત્રોમાં જેમકે દિલ્હી, જમ્મુ, લખનઉ, મુંબઈ, જયપુર, પુરી, શ્રંગેરી, ગુરુવાયુર (કેરળ) જેવા શહેરોમાં આભને આંબે એવા સંસ્કૃત વિદ્યાપીઠોનાં ભવનો અને પરિસરો વિસ્તાર પામ્યાં.

એટલા માટે જ આ રાષ્ટ્રિય સંસ્કૃત સંસ્થાનના સ્થાપક આચાર્ય શ્રી રામકરણ શર્માને સંસ્કૃતના પ્રકાંડ વિદ્વાનો દ્વારા સંસ્કૃત જગતના ભીષ્મ પિતામહરૂપી પદવી અપાઈ. આચાર્ય શ્રી રામકરણ શર્મા સ્પર્ધા વર્ધતે જ્ઞાનમ્ એ ઉક્તિને બરાબર જાણે અને સમજે પણ ખરા. માટે દર વર્ષે સમગ્ર ભારતના વિદ્યાર્થીઓને એકત્રિત કરી, વિદ્વાનોને બોલાવી સ્પર્ધાઓનું આયોજન કરે. વ્યાકરણ, સાહિત્ય, ન્યાય, વેદાંત, મીમાંસા, જ્યોતિષ, ધર્મશાસ્ત્ર તથા સાંખ્યયોગ જેવા શાસ્ત્રીય વિષયોની વક્તૃત્વ સ્પર્ધાઓનું આયોજન થાય. સ્પર્ધકને ૨૪ કલાક પહેલાં જ સ્પર્ધાનો વિષય મળે. સ્પર્ધાના દિવસે પાંચ મિનીટ વક્તૃત્વ આપ્યા બાદ વિષય આધારિત પ્રશ્નોત્તરી થાય. એમાં જે

શ્રેષ્ઠ દેખાવ કરે તેને ગોલ્ડ મેડલ (સ્વર્ણપદક), સિલ્વર મેડલ રજતપદક અને બ્રોન્ઝ મેડલ (કાંસ્યપદક) પ્રાપ્ત થાય.

આ તો થઈ વક્તૃત્વ સ્પર્ધા. એ જ રીતે શલાકા સ્પર્ધા અને કંઠપાઠ સ્પર્ધા પણ કરવામાં આવે. વર્ષની શરૂઆતમાં નિર્ધારિત થયેલ ગ્રંથોને કંઠસ્થ કર્યા બાદ સ્પર્ધા સ્થળે નિર્ણાયકો સોનાની સળી (શલાકા) વડે ગ્રંથને ખોલે અને ત્યાંથી સ્પર્ધકે સતત શબ્દશઃ બોલવાનું. આવા ૧૦ પ્રશ્નો બાદ પણ એ જ રીતે ફરીથી ગ્રંથ ખોલે અને કંઠસ્થ બોલ્યા બાદ તેનો અર્થ કરવાનો. આવી પ્રાચીન પરંપરાની સ્પર્ધાનું દર્શન એ અલૌકિક લ્હાવો હોય છે. આ પરીક્ષામાં પ્રથમ ઉત્તીર્ણ થનારને તે સોનાની શલાકા અને સ્વર્ણ પદક એનાયત કરવામાં આવે છે. એ સિવાય દ્વિતીય અને તૃતીયને રજત અને કાંસ્ય તથા રોકડ રકમ અને પ્રમાણપત્ર તો ખરા જ.

આવી સ્પર્ધાઓ છેલ્લા ૫૦ વર્ષથી અવિરત ચાલી આવી છે અને એમાં પણ વર્તમાન કુલપતિશ્રી રાધાવલ્લભ ત્રિપાઠીજીએ તો ગોવા, ત્રિપુરા અને કાશ્મીર જેવા રાજ્યોને પણ જોડ્યા છે. અખિલ ભારતીય સંસ્કૃત શાસ્ત્રીય સ્પર્ધાનો સ્વર્ણજયંતી મહોત્સવ આ વર્ષે SGVPના આંગણે યોજાયો. પ. પૂ. સદ્ગુરુ શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીએ પણ સંસ્કૃતની સેવામાં અનેરું યોગદાન આપ્યું છે. દર્શનમ્ના તમામ સંતો, અધ્યાપકો અને વિદ્યાર્થીઓએ ખૂબ સારો સહકાર આપ્યો. ગુજરાતના અને ગુરુકુલના આતિથ્ય સત્કારથી સૌ કોઈ અભિભૂત થયા. દર્શનમ્ પરિવારની છાપ દિલ્હીમાં અને રાષ્ટ્રસ્તરે પણ અનોખી ઉપસી આવી છે. આવા અનેરા ઉત્સવનો લાભ દર્શનમ્ પરિવારને ખૂબ જ મળ્યો અને અધ્યાપકો તથા વિદ્યાર્થીઓએ આ ઉત્સવને દીપાવવા ખૂબ સહકાર આપ્યો.

ખરેખર રાષ્ટ્રીય સંસ્કૃત સંસ્થાનના આ સ્વર્ણ જયંતી મહોત્સવના યજમાનપદે ગુરુકુલ પરિવારને જે લાભ મળ્યો છે તે ગૌરવની બાબત છે. પ. પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી અને પ. પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી ભક્તિપ્રકાશદાસજી સ્વામીએ અંતરના આશીર્વાદ પાઠવ્યા હતા.

ઉદ્ઘાટન સમારોહ

રાષ્ટ્રિય સંસ્કૃત સંસ્થાન, નવી દિલ્હી દ્વારા આયોજિત અખિલ ભારતીય શાસ્ત્રીય સ્પર્ધા- સ્વર્ણ જયંતિ મહોત્સવનું ઉદ્ઘાટન તા. ૨૬ નવેમ્બર, ૨૦૧૧ના રોજ સવારે ૧૦.૦૦ કલાકે થયું હતું. ઉદ્ઘાટન સમારોહમાં દિવ્ય સાન્નિધ્ય સ્વરૂપે પરમ પૂજ્ય સદ્ગુરુ શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીની પાવન નિશ્રામાં પરમ પૂજ્ય સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી, પરમ પૂજ્ય પુરાણી શ્રી ભક્તિપ્રકાશદાસજી સ્વામી, સારસ્વત અતિથિ તરીકે માનનીય આચાર્ય શ્રી રામકરણ શર્માજી (અધ્યક્ષ, આંતરરાષ્ટ્રિય સંસ્કૃત સંઘ(નવી દિલ્હી), વિશેષ અતિથિ તરીકે ડૉ. રાજેન્દ્ર નાણાવટીજી (પૂર્વ નિયામક, પ્રાચ્ય વિદ્યા મંદિર, વડોદરા), મુખ્ય અતિથિ તરીકે ડૉ. હર્ષદભાઈ ત્રિવેદી (મહામાત્ર શ્રી, સંસ્કૃત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગર), અધ્યક્ષ તરીકે આચાર્ય શ્રી રાધાવલ્લભ ત્રિપાઠીજી (કુલપતિ શ્રી, રાષ્ટ્રિય સંસ્કૃત સંસ્થાન, નવી દિલ્હી) શ્રી સુભારાયુડુ (કુલસચિવ શ્રી, રાષ્ટ્રિય સંસ્કૃત સંસ્થાન, નવી દિલ્હી) આચાર્ય શ્રી રામપ્રિયજી (દર્શનમ્ સંસ્કૃત મહાવિદ્યાલય, SGVP) વગેરે સંતો-મહાનુભાવો ઉપસ્થિત રહ્યા હતા. શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ પરિવાર અને સમગ્ર ગુજરાત રાજ્ય માટે ગૌરવની વાત છે કે રાષ્ટ્રિય સંસ્કૃત સંસ્થાન, નવી દિલ્હી દ્વારા ગુજરાતમાં દર્શનમ્ સંસ્કૃત મહાવિદ્યાલયને આ સ્પર્ધાના યજમાન બનવાનો અવસર પ્રાપ્ત થયો. વિશેષ આનંદ અને ઉત્સાહની વાત એ છે કે રાષ્ટ્રિય સંસ્કૃત સંસ્થાનની આ શાસ્ત્રીય પરંપરાની ૫૦મી વર્ષગાંઠ હતી અને તેને ઉજવવા રંગબેરંગી કુગ્ગાઓને આકાશમાં છોડી, ગગનભેદી આતશબાજીઓથી આ ઉદ્ઘાટન સમારોહ દીપી ઉઠ્યો હતો.

સંસ્કૃતસંસ્થાનમ્ - માનિતવિશ્વવિદ્યાલયઃ, નવદેહલી ઇત્યનેન આયોજિતા

ખેલભારતીયા શાસ્ત્રીયા સ્પર્ધા

સ્વર્ણજયન્તી મ

-: સ્થાનમ્ :-

‘દર્શનમ્’ સંસ્કૃતમહાવિદ્યાલય

શ્રીસ્વામિનારાયણગુરુકુલમ્ વિશ્વવિદ્યાપ્રતિષ્ઠાનમ્ (SGVP),

૦૪ : ગુરુકુલ દર્શન : ડિસેમ્બર, ૨૦૧૧

સંભાષણ, શલાકા, કંઠપાઠ, અંત્યાક્ષરી, સમસ્યાપૂર્તિ, શાસ્ત્રાર્થ વિચાર વિષે...

- ડૉ. હુદેશભાઈ ટી. વ્હાસ, અધ્યાપક, દર્શનમ્

- સંભાષણ :-** ભારતીય મહર્ષિઓના વિચાર-મંથનથી ઉત્પન્ન થયેલા વ્યાકરણ, ન્યાય, સાહિત્ય, વેદાંત વગેરે શાસ્ત્રોમાં વિદ્યાર્થીઓનું ગહન જ્ઞાન ચકાસવા આ સ્પર્ધા યોજાય છે. આ સ્પર્ધામાં વિદ્યાર્થીનું જે તે શાસ્ત્રમાં વક્તવ્ય કૌશલ્ય, સ્મરણશક્તિ અને ત્વરિત જવાબ આપવાની કુશળતા વધે છે.
- શલાકા પરીક્ષા :-** ભારતીય પ્રાચીન પરંપરામાં સ્મૃતિશક્તિનું ખૂબ મહત્વ હતું. વર્તમાનમાં પણ તે શાસ્ત્રો સ્મૃતિમાં રહે તેનાં દ્વારા બોધ થાય અને અંતે તેની પૂર્ણ સમજ થાય, હાર્દ સમજાય એ માટે શલાકા- પરીક્ષાનું આયોજન થાય છે. રાષ્ટ્રીય સંસ્કૃત સંસ્થાન દ્વારા યોજાતી શલાકા પરીક્ષા સાહિત્ય-વ્યાકરણ-ન્યાય-જ્યોતિષ સાંખ્ય-યોગ, વેદાન્ત-પુરાણ-મીમાંસા જેવા આઠ વિષયોમાં યોજાય છે. વર્ષનાં પ્રારંભમાં જે તે વિષયનો ગ્રન્થ નક્કી કરવામાં આવે છે અને વિદ્યાર્થીએ તે સંપૂર્ણ ગ્રન્થ કંઠસ્થ કરવાનો સમજવાનો અને તેનું શંકા- સમાધાન કરવાનું હોય છે. શલાકા પરીક્ષામાં ત્રણ ચક્ર હોય છે. ૧) કંઠસ્થીકરણ ૨) અર્થાનુસંધાન ૩) શંકાસમાધાન. આ રીતે નિર્ણાયકો વિદ્યાર્થીને સોનાની શલાકા કહેતા સળી પુસ્તકમાં મૂકે જે પાનું ખૂલે ત્યાંથી વિદ્યાર્થીએ નિર્ણાયકને સંતોષ થાય ત્યાંસુધી અસ્મલીત કંઠસ્થ બોલવાનું હોય છે. દ્વિતીય અને તૃતીય ચક્રમાં પણ એજ રીતે વિષય પ્રતિપાદન તથા નિર્ણાયકોના પ્રશ્નો-શંકાઓનું શાસ્ત્ર અનુસાર સમાધાન કરવાનું હોય છે.
- કંઠપાઠ સ્પર્ધા :-** ચાર વિષયોની કંઠપાઠ સ્પર્ધાનું પણ આયોજન થાય છે. જે મધ્યમાં (ધો. ૧૨)નાના વિદ્યાર્થીઓની સ્મરણશક્તિ વધારવામાં ખૂબ ઉપયોગી થાય છે. કંઠપાઠ સ્પર્ધા ચાર પ્રકારની હોય છે જેમાં, ૧. કાવ્યકંઠપાઠ, ૨. અષ્ટાધ્યાયી કંઠપાઠ, ૩. અમરકોષ કંઠપાઠ, ૪. ધાતુરૂપ કંઠપાઠ. આ કંઠપાઠ સ્પર્ધામાં છાત્રોની ઉચ્ચારણશુદ્ધિ, યાદશક્તિ, પ્રતિપાદનશૈલી, છન્દજ્ઞાન વગેરેની કસોટી થાય છે.
- અંત્યાક્ષરી :-** આ સ્પર્ધામાં નિશ્ચિત મહાકાવ્યો, નાટકો નાટિકાઓના ગ્રન્થ નિર્ધારિત હોય છે. એક વિદ્યાર્થી જે શ્લોક બોલે તેના ત્રીજા ચરણના પહેલા અક્ષરથી આગળના વિદ્યાર્થીએ શ્લોક બોલવાનો હોય છે. આ સ્પર્ધામાં પ્રથમ ક્રમે આવેલ વિદ્યાર્થીએ ૫,૦૦૦થી પણ વધારે શ્લોકો કંઠસ્થ કરેલા છે.
- સમસ્યાપૂર્તિ :-** આ સ્પર્ધામાં વિદ્યાર્થીએ સંસ્કૃતમાં ૩૦ મિનીટમાં સંસ્કૃતમાં શ્લોક બનાવવાનો હોય છે. જેમાં એક સમસ્યા અર્થાત્ ધન્યં હિતજ્જીવનમ્ આવું એક વાક્ય આપવામાં આવે છે. સ્પર્ધકોએ આમાં કયો છન્દ છે તે જાણી તેને અનુરૂપ સંસ્કૃતમાં અર્થસભર શ્લોક બનાવવાનો હોય છે.
- શાસ્ત્રાર્થ વિચાર :-** આ સ્પર્ધામાં Ph.D. કરતા વિદ્યાર્થીઓ ભાગ લઈ શકે છે. જેમાં દિક્કાળ વિમર્શ: અર્થાત્ વેદાન્ત-ન્યાય-મીમાંસા-જ્યોતિષ વગેરે શાસ્ત્રોમાં દિશા અને સમય વિશે શું અભિપ્રાય છે તે સ્પર્ધકે પ્રતિપાદન કરવાનું હોય છે.

મહાનુભાવોના ઉદ્ગારો

**Chairman, SGVP, Sadguru Shastri
Shree Madhavapriyadasji Swami**

**Ex. President, International Association of Sanskrit
Studies (LASS) Shree Ramakaran Sharmaji**

**Hon'ble Chancellor, Rashtirya Sanskrit Sansthan
Shree Radhavallabh Tripathi**

“આ વિદ્વાનોનું જ્યારે દર્શન થાય છે ત્યારે મને એમ થાય છે કે ભારત ક્યારેય પણ પરાજિત નહીં થાય. ભારત અજેય રહેશે. આ રાષ્ટ્રિય સંસ્કૃત સંસ્થાનનો સ્વર્ણિમ જયંતી મહોત્સવ એ SGVPનું ગૌરવ છે. સંસ્કૃત જગતનો પુનરોદ્ધાર જો કોઈએ કર્યો હોય તો તે રાષ્ટ્રિય સંસ્કૃત સંસ્થાન છે. આચાર્ય શ્રી રામકરણ શર્માએ સમગ્ર ભારત દેશના ભાવિનું સર્જન કર્યું છે. ભારતના ભૂતકાળને વર્તમાનમાં ઉજાગર કરી ભાવિનું રક્ષણ કર્યું છે.

સંસ્કૃત ભાષા વિશ્વની તમામ ભાષાઓમાં શ્રેષ્ઠ છે. આ પૂર્ણ ભાષા છે. સંસ્કૃત ભાષા ફક્ત ધર્મની ભાષા નથી. સંસ્કૃત ભાષામાં જ્ઞાન વિજ્ઞાનની શાખાઓના મૂળ સમાયેલા છે. સંસ્કૃત ભાષાને દેવ ભાષા કહેવાય છે. મૃત્યુ પામીને સ્વર્ગમાં ગયેલા-દેવ થયેલાઓની આ ભાષા નથી. દેવ ભાષાનો અર્થ છે જેના રોમેરોમમાં જ્ઞાનનો પ્રકાશ પથરાયેલો હોય તેને સંસ્કૃતમાં દેવ કહેવામાં આવે છે. માનવના દેહમાં દેવ બિરાજે છે એ જ રીતે જડ ચેતન વિશ્વની અંદર પણ દેવત્વ સમાયેલું છે. જડત્વની દિવાલોને ભેદીને જેમણે દેવને આરાધ્યા એવા મહાન પુરુષોની સંસ્કૃતિની આ ભાષા છે.

ભારતનો અર્થ પણ એ જ થાય છે ભા એટલે એવા પ્રકાશ-જ્ઞાન જે દેશની પ્રજાના અંતરમાં સત્તા અને સંપત્તિ કરતા જ્ઞાનનું મહત્વ વિશેષ હોય એ દેશને ભારત કહેવાય છે. જ્યારે સમાજમાં જ્ઞાનને સ્થાને સત્તા ને સંપત્તિની પ્રધાનતા શરૂ થાય છે ત્યારે સમાજના નૈતિક મૂલ્યોનો હ્રાસ થાય છે. સંસ્કૃતના ઉપાસકોની ફરજ છે કે સમાજને ફરીથી સુસંસ્કારી કરવો અને સમાજમાં દાનવતાને બદલે દેવત્વની સ્થાપના કરવી.”

- શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી

“સંસ્કૃત ભાષામાં સમ-વિષમ બે પ્રકારના છંદ છે. સમાજમાં પણ સમતા અને વિષમતા રહેલી છે. બંનેનો સ્વીકાર કરીને ચાલવું જોઈએ. સ્પર્ધાના દિવસે આ સંસ્થામાં પગ મુક્તાની સાથે જ મારા મનમાં એક શાંતિ છવાઈ ગઈ. પૃથ્વી પર સ્વર્ગનું નિર્માણ શાસ્ત્રી માધવપ્રિયદાસજીએ કર્યું છે. અમે અમારી સંસ્થાને ખૂબજ ભાગ્યશાળી ગણીએ કે અમારી સંસ્થાનો સ્વર્ણ જયંતી મહોત્સવ SGVPમાં ઉજવાયો.”

- શ્રી રામકરણ શર્માજી

“SGVP કેમ્પસમાં આવતા ફ્રેડયમાં અપાર આનંદ અને શાંતિ થાય છે. ૫૦૦ જેટલા સંસ્કૃત વિદ્વાનોને લીધે SGVP કેમ્પસ સંસ્કૃતમય અને વિશેષ પવિત્ર બની ગયું છે. ચારે બાજુ શાસ્ત્રોના ગુંજારવ સંભળાઈ રહ્યા છે. અહીંયા સંસ્કૃતમય વાતાવરણ જોઈને ફ્રેડયમાં લાગે છે કે આવા ગુરુકુલો ઠેર ઠેર હોય તો ભારતવર્ષની કાયા બદલી જાય.”

- શ્રી રાધાવલ્લભ ત્રિપાઠી

“આ દર્શનમ્ સંસ્કૃત મહાવિદ્યાલય ખરેખર દર્શનીય છે. જ્યાં વિદ્યાર્થીઓ સદાચાર, સદ્વિદ્યા, સંસ્કૃત અને સંસ્કારોના ઘડતરથી જીવે છે. આટલા વર્ષોથી સ્પર્ધાનું આયોજન થાય છે, દર વર્ષે ઘણી જહેમત ઉઠાવવી પડે છે પણ આ વર્ષે સ્પર્ધા ક્યારે પૂર્ણ થઈ એની ખબર ન રહી. આનો શ્રેય જો કોઈને ફાળે જતો હોય તો તે છે, દર્શનમ્ પરિવાર. આચાર્ય શ્રી રામપ્રિયજી તથા સમગ્ર દર્શનમ્ પરિવારનો સહકાર સરાહનીય છે.”

- શ્રી વેંકટેશ મુર્તીજી

“ઘણીવાર રાષ્ટ્રિય સંસ્કૃત સંસ્થાની અખિલ ભારતીય શાસીય સ્પર્ધાઓમાં ગયો છું. ઘણી બધી વ્યવસ્થાઓ નિહાળી છે, પણ શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ વિશ્વવિદ્યા પ્રતિષ્ઠાનમ્નું જે વ્યવસ્થાતંત્ર છે તે અજોડ છે એનો મને ગર્વ છે. અત્યાર સુધીની સ્પર્ધાઓમાં ૫૦મી આ સ્પર્ધા ગુજરાતમાં એવા સ્થાનમાં યોજાઈ છે જે સ્થાનને અને ગુજરાતને મહાનુભાવો ક્યારેય પણ ભૂલી નહીં શકે.”

- શ્રી રાજેન્દ્ર નાણાવટીજી

આજના સમયમાં જ્યારે સંસ્કૃતનો અભ્યાસ અનિવાર્ય થતો જાય છે ત્યારે આવી સ્પર્ધાઓ વિદ્યાર્થીઓને સંસ્કૃત પ્રત્યે આકર્ષે છે. તેમા પણ ગુરુકુલ જેવી સંસ્થાઓ દ્વારા સંસ્કૃતને પોષણ મળતું રહે છે ત્યારે સંસ્કૃતનું ભવિષ્ય ઉજળું દેખાય છે. સોમનાથ સંસ્કૃત યુનિવર્સિટી દ્વારા સંસ્કૃતના પ્રચાર અને પ્રસાર માટે ઘણા પ્રયત્નો થઈ રહ્યા છે.

- શ્રી પંકજભાઈ જાની

“સંસ્કૃત સાહિત્ય અકાદમી, ગાંધીનગર (ગુજરાત)ના અધ્યક્ષ તરીકે મારે ગૌરવ લેવું જોઈએ કે અખિલ ભારતીય શાસીય સ્પર્ધાના આયોજન દ્વારા ગુજરાતમાંથી સંસ્કૃતની સુવાસ આખું ભારત આજે લઈને જશે. ભારતભરના વિદ્વાનોની દૃષ્ટિ ગુજરાતને પાવિત્ર કરશે. ગુજરાતના મોંઘેરા આતિથ્યને માણીને સમગ્ર ભારતમાંથી આવેલા વિદ્વાનો અને સ્પર્ધકો ક્યારેય ગુજરાત અને આ સંસ્થાને ભૂલી નહીં શકે.”

- શ્રી હર્ષદભાઈ ત્રિવેદીજી

વિદ્વાનોના ઉદ્ગારો

*Co-ordinator, National Sanskrit Compt.
Dr. Venkatesh Murthiji*

*Ex. Controller, Rashtirya Sanskrit Sansthan
Shree Rajendra Nanavatiji*

*Vice Chancellor, Somnath Sanskrit Uni.
Shree Pankajbhai Jani*

*Chairman, Sanskrit Sahitya Academy
Shree Harshadbhai Trivedi*

ઉદ્ઘાટન સમારોહમાં ઉપસ્થિત વિદ્વાનો

વ્યાકરણશાસ્ત્ર પરિચય

- યોગેશ પંડ્યા

સંસ્કૃતભાષાનું વ્યાકરણ એટલે પાણીનીય વ્યાકરણ. આમ તો ઈન્દ્ર વ્યાકરણ, ચાન્દ્ર વ્યાકરણ, કાશકૃત્સ્ન વ્યાકરણ, કૌમાર વ્યાકરણ, શાકટાયન વ્યાકરણ, આપિશલ વ્યાકરણ આદિ વ્યાકરણશાસ્ત્ર છે. પરંતુ આ બધા વ્યાકરણશાસ્ત્રોનો પ્રાચીન પરિપાટીમાં સમાવેશ થાય છે.

વ્યાકરણશાસ્ત્રનો આવિર્ભાવ:- ભારતીયશાસ્ત્ર પરંપરામાં બધા શાસ્ત્રના આદિ પ્રવર્તક બ્રહ્માજીને માનવામાં આવ્યા છે. વ્યાકરણશાસ્ત્રના ભાષ્યના રચયિતા મહર્ષિ પતંજલિ કહે છે,

બ્રહ્મા બૃહસ્પતયે પ્રોવાચ બૃહસ્પતિઃ ઇન્દ્રાય ઇન્દ્રઃ

ભારદ્વાજાય, ભારદ્વાજઃ ઋષિભ્યઃ ઋષયઃ બ્રાહ્મણેભ્યઃ ।

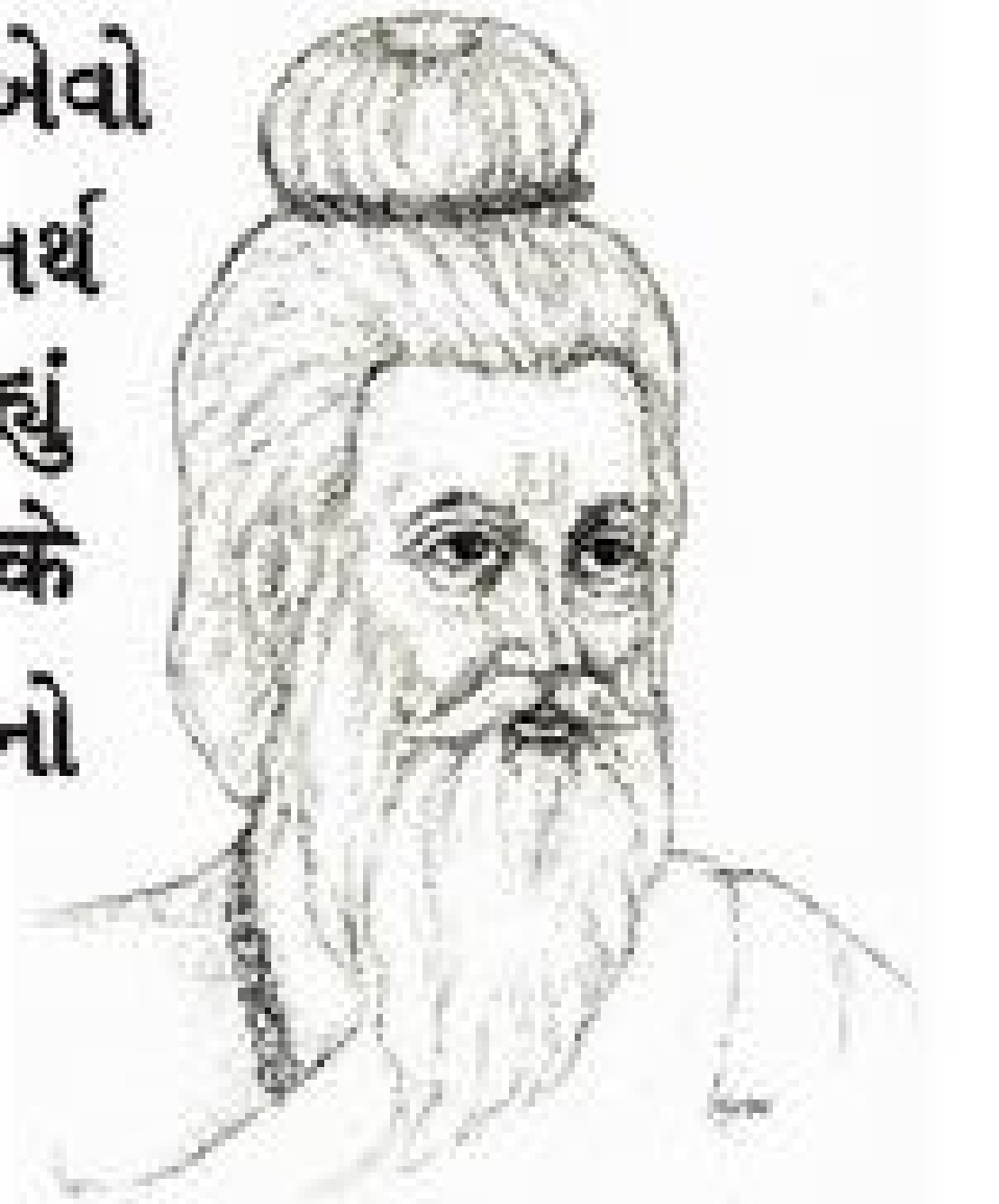
અર્થાત્ આ વ્યાકરણશાસ્ત્રના આદિ પ્રવર્તક એવા બ્રહ્માજીએ એ શાસ્ત્રનો ઉપદેશ બૃહસ્પતિને કર્યો, બૃહસ્પતિએ ઈન્દ્રને ઉપદેશ કર્યો, ઈન્દ્રએ ભારદ્વાજ મુનિને ઉપદેશ કર્યો, ભારદ્વાજમુનિએ ઋષિઓને ઉપદેશ કર્યો. ઋષિઓએ બ્રાહ્મણોને ઉપદેશ કર્યો. આ પ્રમાણે આ શાસ્ત્રની પરંપરા આગળ ચાલતી આવી. વ્યાકરણશાસ્ત્રનું મહત્ત્વ સમજાવતું એક પદ્ય છે,

યદ્યપિ બહુ નાધીષે તથાપિ પઠ પુત્ર ! વ્યાકરણ્ ।

સ્વજનઃ શ્વજનો મા ભૂત્ સકલં શકલં સકૃત્ શકૃત્ ॥

અર્થાત્ પિતા પુત્રને કહે છે, હે પુત્ર ભલે તું બીજા શાસ્ત્રો ન ભણે પરંતુ વ્યાકરણશાસ્ત્ર અવશ્ય ભણજે. કારણ કે વ્યાકરણશાસ્ત્રથી સ્વર, વર્ણ આદિના યોગ્ય ઉચ્ચારણનું જ્ઞાન થાય છે કારણ કે ઉચ્ચારણભેદથી અર્થભેદ થાય છે, જેમકે સ્વજન એટલે આપણો આત્મીયજન એવો અર્થ થાય. શ્વજન એટલે કૂતરો, સકલ એટલે સમગ્ર તથા શકલ ટુકડો તથા સકૃત્ એટલે એકવાર અને શકૃત્ એટલે વિષ્ટા એવો અર્થ થાય છે. એટલા માટે વ્યાકરણશાસ્ત્રનું અધ્યયન ખૂબ જરૂરી છે. ઉચ્ચારણના જ્ઞાન માટે વ્યાકરણશાસ્ત્ર અત્યંત મહત્ત્વપૂર્ણ સાધન છે અન્યથા વક્તા જ્યારે એમ કહેવા માંગે દેવદત્તઃ સકૃદ્ ભુક્તે અર્થાત્ દેવદત્ત એકવાર ભોજન કરે છે. અને જો તે ઉચ્ચારણ જ્ઞાનના અભાવથી સકૃદ્

ભુક્તે ની જગ્યાએ શકૃદ્ ભુક્તે એવો વાક્યપ્રયોગ કરે તો વિષ્ટા ખાય છે, તેવો અનર્થ થઈ જાય. એટલા માટે જ મહર્ષિ પતંજલિએ કહ્યું એકઃ શબ્દઃ સમ્યક્ જ્ઞાતઃ સુપ્રયુક્તઃ સ્વર્ગે લોકે ચ કામધુક્ ભવતિ । અર્થાત્ એક શબ્દનો પ્રયોગ અર્થપૂર્વક તથા યોગ્ય રીતે કરવામાં આવે તો મનુષ્ય આ લોકમાં તથા સ્વર્ગલોકના સુખનો અધિકારી બને છે.

વ્યાકરણશાસ્ત્રના પ્રણેતા
પાણિનિ ઋષિ

ઉપસ્થિત વિદ્વાનોનું સ્મૃતિચિહ્ન દ્વારા અભિવાદન

સાહિત્યશાસ્ત્ર પરિચય

- હાર્દિક જોષી

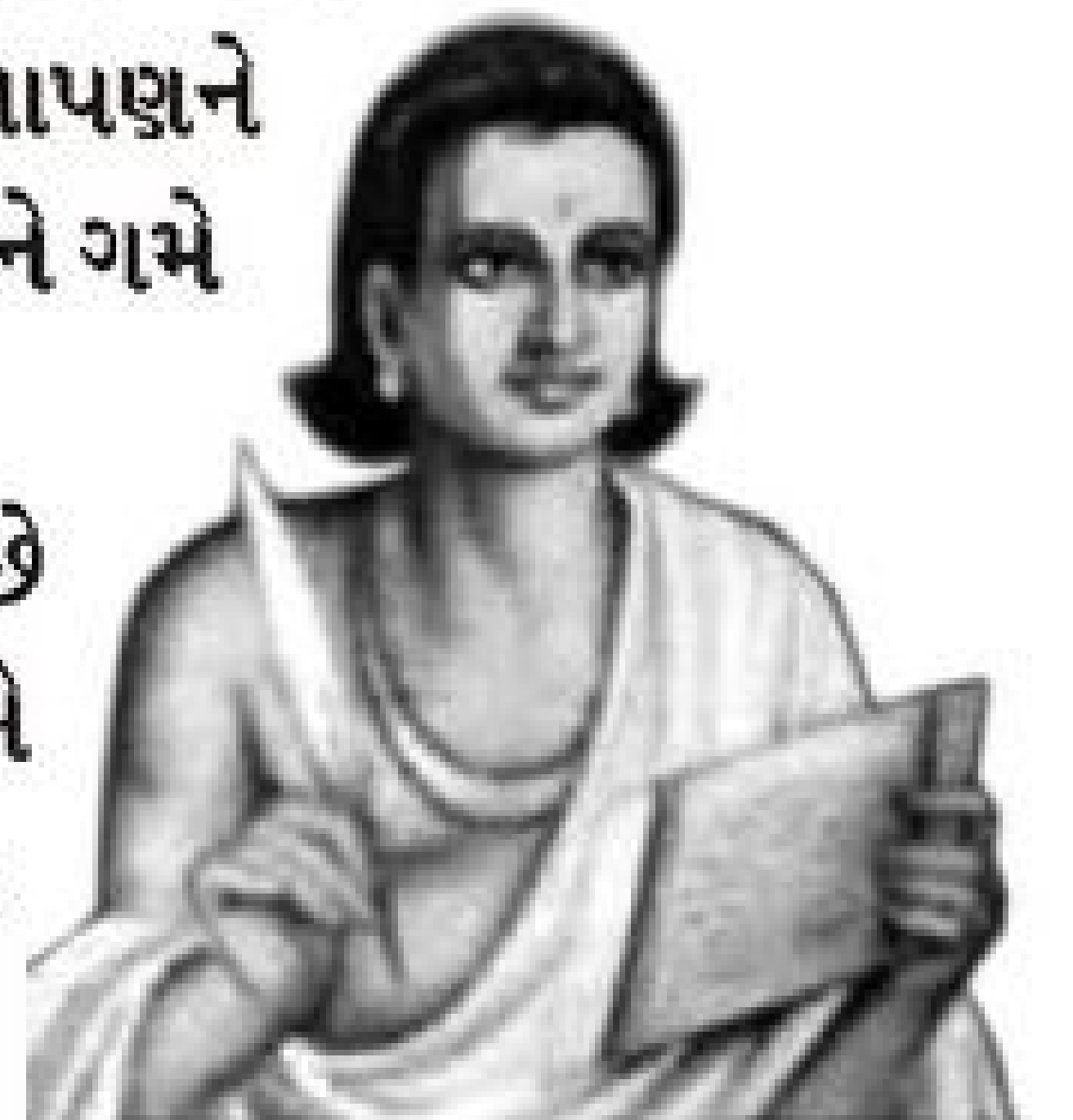
સાહિત્ય શબ્દ સાંભળતા જ આપણા મનમાં લોકસાહિત્ય શબ્દ તરત જ આવી જાય છે, બસ એ લોકસાહિત્યનું ઉદ્ગમસ્થાન એટલે સાહિત્યશાસ્ત્ર. સાહિત્ય શાસ્ત્ર એટલે કે શબ્દ અને અર્થ બન્ને દ્વારા ચમત્કાર ઉત્પન્ન કરતું શાસ્ત્ર. સાહિત્યશાસ્ત્રનું મુખ્ય પ્રયોજન લોકોને રસથી તરબોળ કરી અને વેદ નિહિત જ્ઞાન આપવાનું છે. જેનાં દ્વારા મનુષ્ય ખૂબ જ આનંદપૂર્વક જીવન જીવી શકે. સાહિત્ય શબ્દનો ઉદ્ભવ સૌથી પ્રાચીન એવા ઋગ્વેદમાંથી થયો છે ત્યાર બાદ અગ્નિપુરાણમાં પણ મહાકવિ, જ્ઞાનાવતાર ભગવાન વેદવ્યાસજીએ સાહિત્યશાસ્ત્રની નિર્માણ પ્રક્રિયાનું દર્શન કરાવ્યું છે.

સાહિત્યશાસ્ત્રમાં નવ રસોનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે. જેવી રીતે આપણાં રોજીદાં જીવનમાં આપણે ખાટો, કડવો, મીઠો, તુરો, તીખો, ખારો વગેરે રસથી આસ્વાદ માણીએ છીએ બસ એજ રીતે આ શાસ્ત્રમાં શૃંગાર, હાસ્ય, કરુણ, રૌદ્ર, વીર, ભયાનક, બીભત્સ, અદ્ભુત અને શાંત આમ નવ રસો દ્વારા થતાં ચમત્કારનું વર્ણન કરવામાં આવ્યું છે.

સાહિત્યશાસ્ત્રથી કાવ્યનિર્માણ કેવી રીતે કરી શકાય એટલે કે સારાં કવિ કઈ રીતે બની શકાય? સારા લેખક કઈ રીતે બની શકાય? કાવ્ય કેવું હોવું જોઈએ? સારાં કાવ્યથી કયા કયા લાભો પ્રાપ્ત થાય? આ બધા વિષયોનું તલસ્પર્શી જ્ઞાન સાહિત્યશાસ્ત્રનાં અધ્યયનથી પ્રાપ્ત થાય છે. આમ સાહિત્યથી માનવ સમાજ સુસભ્ય અને સુસંસ્કૃત બને છે.

આ તો વાત થઈ સાહિત્યશાસ્ત્રની. તો પછી સાહિત્ય ભણવાથી આપણને શું લાભ થાય? એ પ્રશ્નનો ઉત્તર પણ સાહિત્યશાસ્ત્ર જ આપણને આપે છે. સાહિત્યશાસ્ત્રનાં અધ્યયન દ્વારા આપણને વેદનિહિત જ્ઞાન ગમ્મત સાથે મળે છે અને ગમે તે પરિસ્થિતિમાં પ્રફુલ્લિત રાખી શકે છે.

એટલા માટે સિદ્ધ થાય છે આપણે જેને લોકસાહિત્ય કહીએ છીએ તેમાં બધી જ વસ્તુનો, વ્યક્તિના અનુભવનો તમામ નીચોડ સાહિત્ય શાસ્ત્રમાં વર્ણવવામાં આવ્યો છે.

સાહિત્ય શાસ્ત્રના પ્રણેતા
ભરત મુનિ

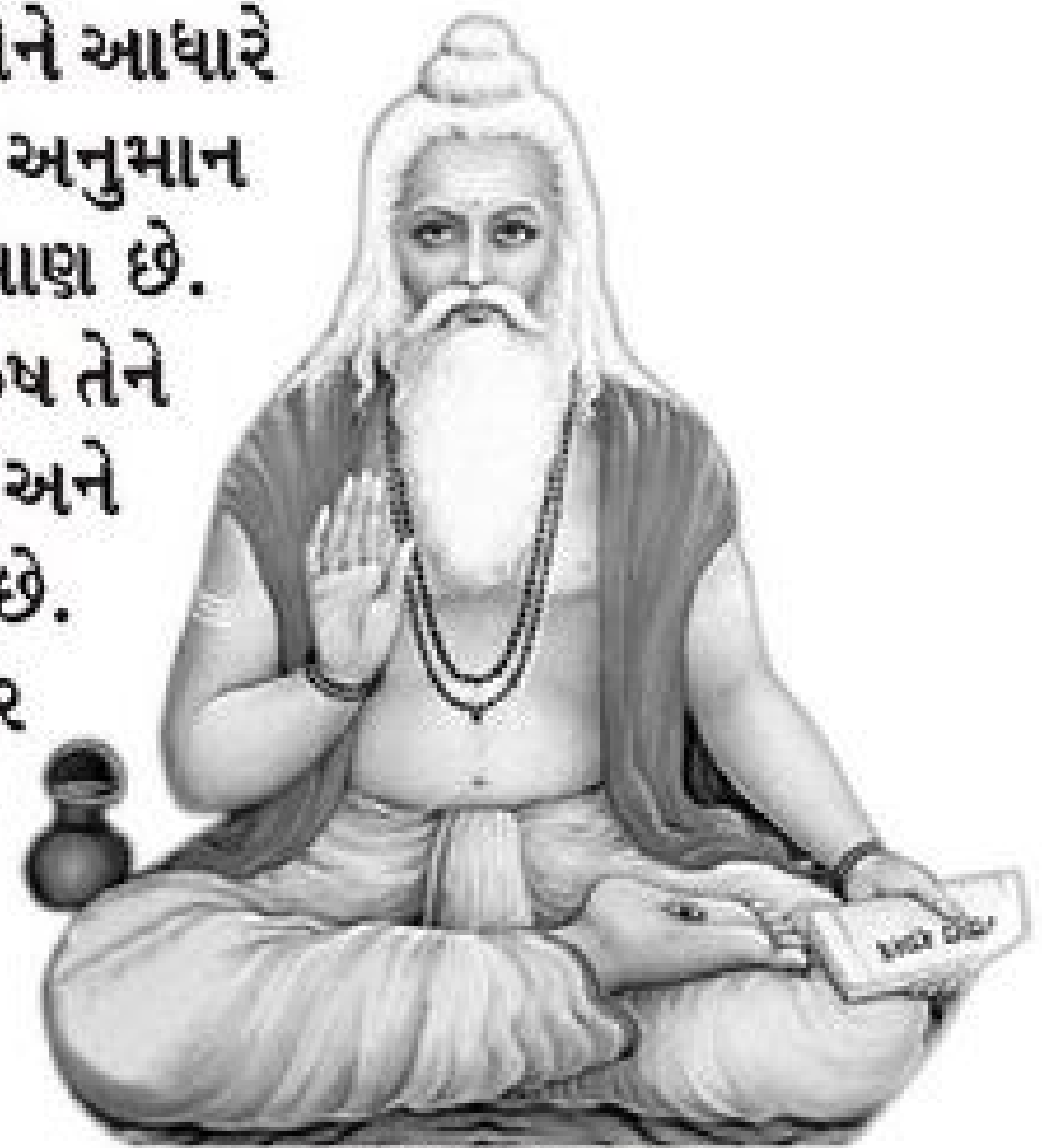

ન્યાયશાસ્ત્ર પરિચય

- ભગીરથ ત્રિવેદી

માનવમાં રહેલો એક બુદ્ધિ નામનો ગુણ, જે તેને દરેક પ્રાણીથી અલગ તારવે છે. આ બુદ્ધિના સામાન્ય રીતે ત્રણ કામ હોય છે. ૧) ખોટું જાણવું, તેને ગમે તે રીતે દૂર કરવું અથવા ઓછું કરવું. ૨) ખોટું જાણ્યા બાદ સાચું શું છે તે તરફ દ્રષ્ટિ કરવી. ૩) સાચું એ ભ્રમ છે કે નહિ તે પણ જાણવું. આ જ પરંપરાને દાર્શનિક ભાષામાં તત્ત્વવિદ્યા અથવા પદાર્થ તત્ત્વજ્ઞાન પણ કહે છે. વિશ્વમાં રહેલા દરેક પદાર્થને તર્કયુક્ત રીતે જાણવાની વિદ્યાને જ ન્યાયવિદ્યા કહેવાય છે. ભારતીય દર્શન શાસ્ત્રોમાં ન્યાયદર્શન સિવાય અન્ય પાંચ દર્શનોનો પણ સમાવેશ થાય છે. આ દર્શનોનો મુખ્ય ઉદ્દેશ્ય મોક્ષ પ્રાપ્તિ છે. એક ઉદાહરણ દ્વારા સમજાએ. જેવી રીતે મંદિરે પહોંચવા માટે દર્શનાર્થી પોતાનો સરળ માર્ગ શોધી લક્ષ્યને પ્રાપ્ત કરે છે. તેવી જ રીતે દરેક દર્શનશાસ્ત્રોનાં પ્રણેતાઓએ પોતાની બુદ્ધિ અનુસાર માર્ગ શોધ્યો છે, તે જ માર્ગને પદાર્થ તત્ત્વજ્ઞાન કહેવાય.

પદસ્ય અર્થઃ પદાર્થઃ । પદાર્થ એટલે કે પદ એટલે કે નામ અથવા શબ્દનો અર્થ થવો તે. જેના વિશે કંઈક કહી શકાય તેને પદાર્થ કહેવાય છે. મહર્ષિ ગૌતમનાં મત પ્રમાણે સોળ પદાર્થો છે. સમય જતાં આ ન્યાયદર્શનને નવો માર્ગ મળ્યો. ૧૬મી શતાબ્દીમાં ગંગેશોપાધ્યાયે નવ્યન્યાયની સ્થાપના કરીને તત્ત્વચિંતામણી નામના નવા ગ્રન્થની રચના કરી. આ ગ્રન્થ ખૂબજ લોકભોગ્ય થયો અને ત્યારથી જ નવ્યન્યાય પરંપરા પ્રગટ થઈ. ન્યાયદર્શનને પ્રમાણ શાસ્ત્ર પણ કહેવાય છે. પ્રમાણૈઃ અર્થપરિક્ષણં ન્યાયઃ । પ્રમાણ દ્વારા અર્થનું એટલે કે પદાર્થનું પરીક્ષણ કરવું તે જ ન્યાયશાસ્ત્ર. પ્રમાણ એટલે સાચું જ્ઞાન થવા પાછળનું યોગ્ય કારણ. ન્યાયશાસ્ત્રમાં મુખ્ય રીતે ચાર પ્રમાણો સ્વીકારેલ છે. ૧ પ્રત્યક્ષ ૨ અનુમાન ૩ ઉપમાન ૪ શબ્દ ૧) પ્રત્યક્ષ - તમે અત્યારે ગુરુકુળ દર્શન વાંચી રહ્યા છો. તમારો હાથ આ પુસ્તિકાને સ્પર્શે છે. આ પુસ્તક તમને ગરમ અથવા તો ઠંડુ નથી લાગતું શા માટે ? કારણ પુસ્તકનો સ્પર્શ હંમેશા સમશીતોષ્ણ હોય છે એટલે કે ગરમ પણ નહિં અને ઠંડો પણ નહિં. સ્પર્શથી તમને જ્ઞાન થયું કે પુસ્તકનો સ્પર્શ સમશીતોષ્ણ હોય છે. આ એક પ્રત્યક્ષ પ્રમાણ છે. ૨) અનુમાન - પ્રત્યક્ષ થયેલ વસ્તુનું જ આપણે અનુમાન કરી શકીએ છીએ. ભૂતકાળમાં વારંવાર હરિનવમીનાં દિવસે ઘનશ્યામ મહારાજનાં પાઘ સાથેના દર્શન કર્યા હશે. આથી ખ્યાલ આવ્યો કે આ દિવસે મહારાજ પાઘ ધારણ કરે છે. હવે જ્યારે મહારાજના પાઘ સાથે દર્શન થશે ત્યારે પૂર્વે થયેલા પ્રત્યક્ષ અનુભવોને આધારે આજે નવમી જ છે એવું અનુમાન કરીને તેનું પ્રમાણ કરીએ છીએ. આ જ અનુમાન પ્રમાણ છે. ૩) ઉપમાન - સમાન ગુણનાં આધારે થયેલ જ્ઞાન ઉપમાન પ્રમાણ છે. ગામડામાંથી શહેરમાં આવેલા વૃદ્ધને પીટા શું છે તેની ખબર નથી. શહેરી પુરુષ તેને સમજાવે છે. રોટલાં જેવું જ ગોળ હોય, તેનાં પર સફેદ ચીઝ હોય, થોડાં મરચાં અને કાકડીનાં ટુકડાં હોય આને પીટા કહેવાય. સમય જતાં વૃદ્ધ અમદાવાદ આવે છે. ભોજનમાં આવી વસ્તુને જોતા શહેરી પુરુષનાં વાક્યોનું સ્મરણ થાય છે અને ત્યાર પછી આ પીટા છે એવું જ્ઞાન થાય છે, આ જ ઉપમાન પ્રમાણ કહેવાય. ૪) શબ્દ-શ્રુતિ એટલે કે વેદના શબ્દોનું પ્રમાણ. યથાર્થ જ્ઞાન આપનારા વેદના વાક્યોનું પ્રમાણ લઈને તત્ત્વનું નિરુપણ કરવું તેને શબ્દ પ્રમાણ કહેવામાં આવે છે. દારુ ન પીવો, માંસ ન ખાવું, અતિથિનો સત્કાર કરવો જેવા નિષેધાત્મક અથવા વિધેયાત્મક વાક્યોને શબ્દ પ્રમાણ તરીકે ઓળખવામાં આવે છે.

ન્યાય શાસ્ત્રના પ્રણેતા
હરિદાસ અક્ષિ

જ્યોતિષશાસ્ત્ર પરિચય

- અજય પંડ્યા

અપ્રત્યક્ષાણિ શાસ્ત્રાણિ વિવાદાસ્ત્ર કેવલમ્ ।

પ્રત્યક્ષં જ્યૌતિષં શાસ્ત્રં ચન્દ્રાકૌં યત્ર સાક્ષિણૌ ॥

જ્યોતિષશાસ્ત્ર એ એક પ્રત્યક્ષ શાસ્ત્ર છે. જ્યોતિષ શાસ્ત્રનો આધાર સૂર્ય અને ચંદ્ર છે. જેમ સૂર્ય-ચંદ્ર પ્રત્યક્ષ છે તેમ જ્યોતિષ શાસ્ત્ર પણ પ્રત્યક્ષ છે. જ્યોતિષ શાસ્ત્ર મુખ્યત્વે સૂર્ય, ચંદ્ર, મંગળ આદિ ગ્રહોની ગતિ પર નિર્ભર છે. આ જ્યોતિષ શાસ્ત્રના વરાહમિહિર, ભૃગુઋષિ, પરાશર ઋષિ, રામદેવજી વગેરે ઋષિઓ અને આચાર્યો ભારતીય પરંપરામાં થયા છે.

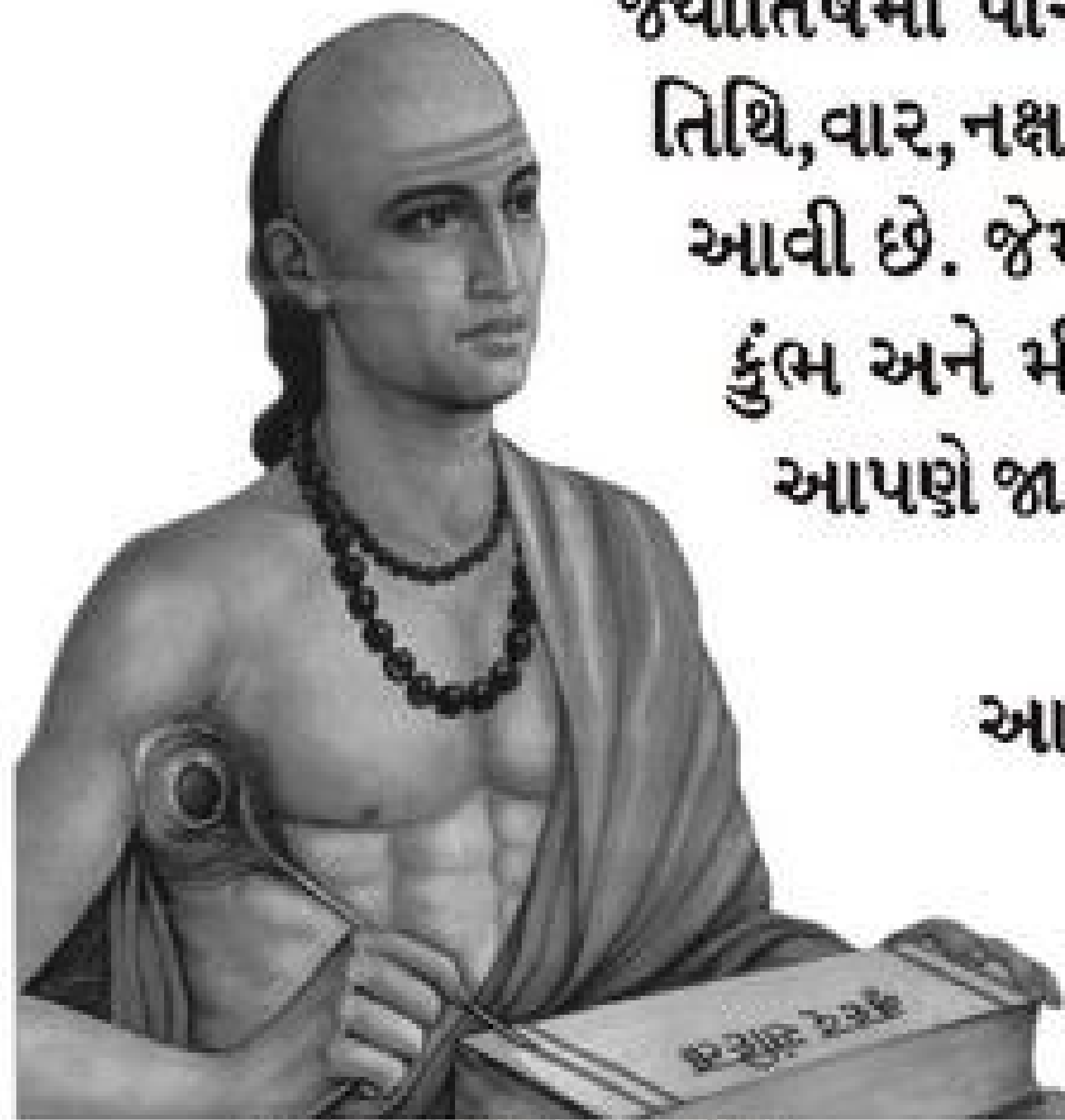
જ્યોતિષશાસ્ત્ર જીવનનું દર્શન છે. જ્યોતિષ વિજ્ઞાન, કળા તથા દર્શનશાસ્ત્રનો સમન્વય છે. જ્યોતિષ વિવિધ પ્રકારનાં જીવંત તત્ત્વો પર સૂર્યમાળાના પ્રભાવનો અને મનુષ્ય તેમજ સૃષ્ટિની બાબતો પર તેની અસરનો અભ્યાસ કરે છે. જ્યોતિષ શાસ્ત્ર જીવનની તમામ બાજુઓ તથા તન, મન અને આત્માની સંવાદિતા અંગે માર્ગદર્શન આપે છે. તે મનુષ્યને ભવિષ્યની ઘટનાઓ અંગે આગાહી કરવા સક્ષમ બનાવે છે તથા તેના ભૂતકાળની વિગતો તથા વર્તમાનની પરિસ્થિતિ પણ આપે છે. જ્યોતિષશાસ્ત્ર ત્રણ ભાગોમાં વહેંચાયેલું છે - ૧. ગણિત, ૨. હોરા અને ૩. સ્કંદ.

ગણિત વિભાગમાં જ્યોતિષની ગણતરી કરી અને જે કાંઈ આગાહીઓ કરવામાં આવે છે તે ગણિત જ્યોતિષ કહેવામાં આવે છે. હોરામાં મુહૂર્ત, ચોઘડિયાં વગેરેની જાણકારી આપવામાં આવે છે. આપણે જે કાંઈ શુભકાર્યોમાં મુહૂર્ત વગેરે જોઈએ છીએ તે હોરા વિભાગમાં છે. સ્કંદમાં આપણને જે કાંઈ ફળપ્રાપ્તિની ઈચ્છા હોય એટલે કે જ્યોતિષ શાસ્ત્રના યોગ્ય જાણકાર ફળકથન કરતા હોય છે તે સ્કંદ વિભાગમાં આવે છે.

મનુષ્યનાં જીવનમાં શું થવાનું છે? શું થયું હતું.? તે તમામ બાબતો જ્યોતિષમાંથી જાણી શકાય છે. આપણે જ્યારે આ પૃથ્વી ઉપર આવ્યા ત્યારે ગ્રહોની જે સ્થિતિ હતી તે પ્રમાણે જન્મકુંડળી બનાવવામાં આવે છે. જ્યોતિષશાસ્ત્રની પ્રાથમિક જાણકારી હોવી જરૂરી છે.

જ્યોતિષમાં પાંચ અંગો હોય છે જેને આપણે પંચાંગ કહીએ છીએ. પંચાંગ કહેતાં તિથિ, વાર, નક્ષત્ર, યોગ, અને કરણ. જ્યોતિષની અંદર ૧૨ રાશિઓ બતાવવામાં આવી છે. જેમકે મેષ, વૃષભ, મિથુન, કર્ક, સિંહ, કન્યા, તુલા, વૃશ્ચિક, ધન, મકર, કુંભ અને મીન. આપણી કોઈ વસ્તુ ખોવાઈ ગઈ હોય તો તે પણ પ્રશ્નકુંડળી દ્વારા આપણે જાણી શકીએ છીએ કે આપણી વસ્તુ અત્યારે કઈ જગ્યાએ છે.

જ્યોતિષશાસ્ત્રમાં શુભ-અશુભ સંકેતો વિશે ઘણી ચર્ચાઓ કરેલી છે. આપણે યાત્રા કરવા જતાં હોઈએ ત્યારે જો આપણને ગાય, બ્રાહ્મણો, ઘોડા, હાથી, વાજિંત્રો, શુભવાક્યો, પનિહારી, પુત્રસહિત માતા, છત્ર, કન્યા, માટી વગેરે સામે મળે તેને શુભ સંકેત માનવામાં આવે છે. પરંતુ જો અસ્થિ, સર્પ, મીઠું, નપુંસક, શત્રુ, બિલાડી, વગેરે યાત્રા સમયે સામે મળે તો અશુભ સંકેત માનવામાં આવે છે.

જ્યોતિષ શાસ્ત્રના પ્રણેતા
વરાહમિહિર ઋષિ

સ્પર્ધાના નિર્ણાયકો

ધર્મશાસ્ત્ર પરિચય

- ધરમ જોષી

ધર્મશાસ્ત્રના પ્રણેતા
મનુ મહારાજ

આપણી ભારતીય સંસ્કૃતિ એટલે કે વૈદિક સંસ્કૃતિ, ઋષિ-મુનિઓની સંસ્કૃતિ છે, જેમાં માનવજીવનની ઓળખ થાય છે. આપણે આપણી સંસ્કૃતિની સમજણ માટે વેદને જાણવા જરૂરી છે. વેદ એ સંસ્કૃતનો વિદ્ધ ધાતુ શબ્દ પરથી બનેલો શબ્દ છે. જેનો એક અર્થ જાણવું એટલે કે જ્ઞાન પ્રાપ્ત કરવું થાય છે. વેદના જ્ઞાનનો સરળ ભાષામાં પુરાણો અને સ્મૃતિગ્રંથો એટલે કે ધર્મશાસ્ત્રોમાં સમાવેશ થાય છે. ધર્મશાસ્ત્ર એટલે ધર્મશાસ્ત્રં તુ વૈ

સ્મૃતિઃ । ધર્મશાસ્ત્ર એટલે દેશ-કાળ પ્રમાણે સમાજની સુખાકારી અને ઉન્નતિ માટે મનુષ્યના વ્યક્તિગત અને સામાજિક વ્યવહારોનું માર્ગદર્શન આપતા ગ્રંથો. બહુવિધ આચાર્યોને જાણનારા મનિષિઓ અને ઋષિમુનિઓએ તે તે સમયે આચારગ્રંથોની રચના કરી છે, જેમકે મનુસ્મૃતિ, વ્યાસસ્મૃતિ, યાજ્ઞવલ્ક્યસ્મૃતિ, નારદસ્મૃતિ, ધર્મસિન્ધુ, નિર્ણયસિન્ધુ વગેરે ગ્રંથો. ધર્મશાસ્ત્રમાં મનુષ્યના આચાર-વિચાર કેવા હોવા જોઈએ, મનુષ્યએ કેવા કર્મ કરવા જોઈએ તથા દરેક કર્મનું શું ફળ મળે છે. આ બધું જ ઋષિમુનિઓએ પોત-પોતાના શાસ્ત્રમાં નિરૂપણ કરેલું છે. ધર્મશાસ્ત્રમાં બ્રહ્મચર્યાશ્રમ, ગૃહસ્થાશ્રમ, સંન્યાસાશ્રમ તથા વાનપ્રસ્થાશ્રમ કેવા હોવા જોઈએ? સ્ત્રીઓના ધર્મ, પુરુષોના ધર્મ, વિધવાઓના ધર્મ તથા રાજ્યધર્મ કેવા હોવા જોઈએ? સ્ત્રી-પુરુષોએ પોતાનું જીવન કેવી રીતે જીવવું? આ બધું જ ધર્મશાસ્ત્રમાં નિરૂપણ કરેલું છે. જેમ મહાભારતના વનપર્વમાં વ્યાસજી બ્રાહ્મણનું લક્ષણ કહેતા કહે છે કે- સત્યં દાનં ક્ષમા શીલં આનૃશંસ્ય તપો ધૃતિઃ । દૃશ્યન્તે યત્ર નાગેન્દ્ર સ બ્રાહ્મણ ઇતિ સ્મૃતઃ ॥

એટલે તે સત્ય, જ્ઞાન, ક્ષમા, શીલ, ઋજુતા, તપ, ધૈર્ય આ ગુણો જેમાં દેખાય છે તે બ્રાહ્મણ કહેવાય છે.

શ્રીજી મહારાજે જે તે નિયમો ગૃહસ્થો માટે, સ્ત્રીઓ માટે કે સંન્યાસીઓ માટે કહ્યા છે તે દરેક નિયમો ધર્મશાસ્ત્રમાં વિસ્તારથી કહેલા છે. શિક્ષાપત્રીએ ધર્મશાસ્ત્રનું ટુકું સ્વરૂપ છે. જેમાં આચાર-વિચારનું પ્રતિપાદન કરેલું છે.

સાથે સાથે ગૃહસ્થાશ્રમધર્મ કેવો હોવા જોઈએ એટલે કે ગૃહસ્થીઓએ પોતાનું જીવન કેવું જીવવાનું હોય આ માટે ધર્મશાસ્ત્ર કહે છે કે હોમો દેવો બલિ ભૌતો પિતૃય પિણ્ડં ક્રિયાસ્મૃતઃ । સ્વાધ્યાયઃ બ્રહ્મચર્યશ્ચ નૃયજ્ઞોઽતિથિ પૂજનમ્ ॥

એટલે કે ગૃહસ્થીઓના ઘરમાં દરરોજ પાંચ પ્રકારની સૂક્ષ્મ હિંસા થતી હોય છે. જેવી કે પાણી ગાળતા. ઘર સાફ કરતા, અગ્નિ પ્રગટાવતા, અનાજ સાફ કરતા અને અનાજ દળાવતા. આ પાંચેય હિંસાના પ્રાયશ્ચિતરૂપે ધર્મશાસ્ત્રમાં આ પાંચ યજ્ઞોનું નિસ્થાપન(પ્રતિપાદન) કરવામાં આવ્યું છે. દેવયજ્ઞ, ભૂતયજ્ઞ, પિતૃયજ્ઞ, બ્રહ્મયજ્ઞ અને અતિથિ પૂજન.

સાધુ મુનિવત્સલદાસ
મીમાંસાશાસ્ત્રમાં પ્રથમ (ગોલ્ડ મેડલ)

પંડ્યા અજય લાલશંકરભાઈ
જ્યોતિષશાસ્ત્રમાં પ્રથમ (ગોલ્ડ મેડલ)

જોષી હાર્દિક ગીજુભાઈ
સાહિત્યશાસ્ત્રમાં પ્રથમ (ગોલ્ડ મેડલ)

મીમાંસા શાસ્ત્રના પ્રણેતા
મહર્ષિ જૈમિનિ

મીમાંસાશાસ્ત્ર પરિચય

- સાધુ મુનિવત્સલદાસ

મીમાંસા એટલે વિચાર વિમર્શ. આજે સમાજમાં દરેક વિભાગમાં દરેક વિષય પર મીમાંસા કરવાની જરૂર છે. મીમાંસાને વેદનો પૂર્વભાગ ગણવામાં આવે છે. મીમાંસાનો મુખ્ય વિષય છે વિચાર વિમર્શ પૂર્વક કર્મ-અનુષ્ઠાન એટલે કે માણસની ફરજ અથવા કર્તવ્ય. માણસને કર્તવ્ય અને અકર્તવ્યનો બોધ મીમાંસાશાસ્ત્ર આપે છે. મીમાંસાશાસ્ત્રના પ્રવર્તક જૈમિનિ મહર્ષિ છે કે જેમણે દ્વાદશલક્ષણી નામના ગ્રંથમાં મીમાંસા સૂત્રોની રચના કરી છે. મીમાંસા શાસ્ત્રનો મુખ્ય વિષય કર્મ છે એટલે કે કર્તવ્ય અને અકર્તવ્યનું કર્મ કરે તેવું જ તેને ફળ મળે છે.

ब्रह्मा येन कुलालवन्नियमितो ब्रह्माण्डभाण्डोदरे विष्णुर्येन दशावतारसमये क्षिप्तो महासंकटे ।

रुद्रो येन कपालपाणिपुटके भिक्षाटनं कारितः सूर्यो भ्राम्यति नित्यमेव गगने तस्मै नमः कर्मणे ॥

આ શ્લોકનો ભાવ એવો છે કે સૃષ્ટિના રચયિતા બ્રહ્મા જેને આધીન થઈને કુંભારની જેમ નિયમિતપણે બ્રહ્માંડના રચના કાર્યમાં નિયુક્ત છે. ભગવાન વિષ્ણુને પણ કર્મને આધીન થઈને દશાવતાર વખતે મહાસંકટોનો સામનો કરવો પડ્યો, દેવોના પણ દેવ મહાદેવે પણ કર્મને આધીન થઈને હાથમાં ખોપરીનું ભિક્ષાપાત્ર લઈને ભિક્ષા માટે પરિભ્રમણ કર્યું અને સૂર્ય પણ જે કર્મને આધીન થઈને વિશાળ આકાશમાં દરરોજ ભ્રમણ કરે છે તે કર્મને વંદન હજો. મીમાંસાશાસ્ત્રમાં આ લોકમાં અને પરલોકમાં પણ સુખી થવાના સાધનો બતાવવામાં આવ્યા છે. મીમાંસાશાસ્ત્રનો મુખ્ય વિષય કર્મ હોવાથી વેદબોધિત અભીષ્ટ ફળ આપનાર કર્મને જ ધર્મ ગણવામાં આવ્યો છે. ભારતીય સંસ્કૃતિના સત્ શાસ્ત્રોમાં ધર્મ, અર્થ, કામ અને મોક્ષ એ ચાર પુરુષાર્થની વાત છે. એમાં મોક્ષની વાત મીમાંસા શાસ્ત્રમાં કરવામાં આવી છે. સૃષ્ટિ સાથેના બધા જ સંબંધો જ્યારે છૂટી જાય ત્યારે જીવનો મોક્ષ થાય છે.

સમાજના દરેક વ્યક્તિએ પોતાના કર્મનો વિચાર કરવો જોઈએ. ભગવાન શ્રીકૃષ્ણએ શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતામાં એવું કહ્યું છે કે નહિ કશ્ચિત્ક્ષણમપિ જાતુ તિષ્ઠત્યકર્મકૃત્ । એટલે કે માણસ એક ક્ષણ માટે પણ નિષ્ક્રિય બેસી શકતો નથી. પરંતુ કેવું કાર્ય કરવું? કેવી રીતે કરવું? ક્યારે કરવું? આ બધા પ્રશ્નોના જવાબ મીમાંસાશાસ્ત્ર આપે છે. મીમાંસાશાસ્ત્રનું પ્રથમસૂત્ર છે. અથાતો ધર્મજિજ્ઞાસા । દરેક સંપ્રદાયમાં તે સંપ્રદાયના પ્રવર્તકો કે અનુયાયીઓ ધર્મની ભિન્ન ભિન્ન વ્યાખ્યો કરે છે. પરંતુ મીમાંસા શાસ્ત્ર આજના આધુનિક યુગને ઉદ્દેશીને સ્પષ્ટ નિર્દેશ કરે છે કે યોગ્ય કર્મ એ જ ધર્મ. મીમાંસાશાસ્ત્રના પૂર્વતન્ત્ર, વિચારશાસ્ત્ર, ધર્મમીમાંસા, અધ્વરમીમાંસા, પૂર્વમીમાંસા, ધર્મવિચારશાસ્ત્ર, વાક્યશાસ્ત્ર જેવા અનેક નામો છે.

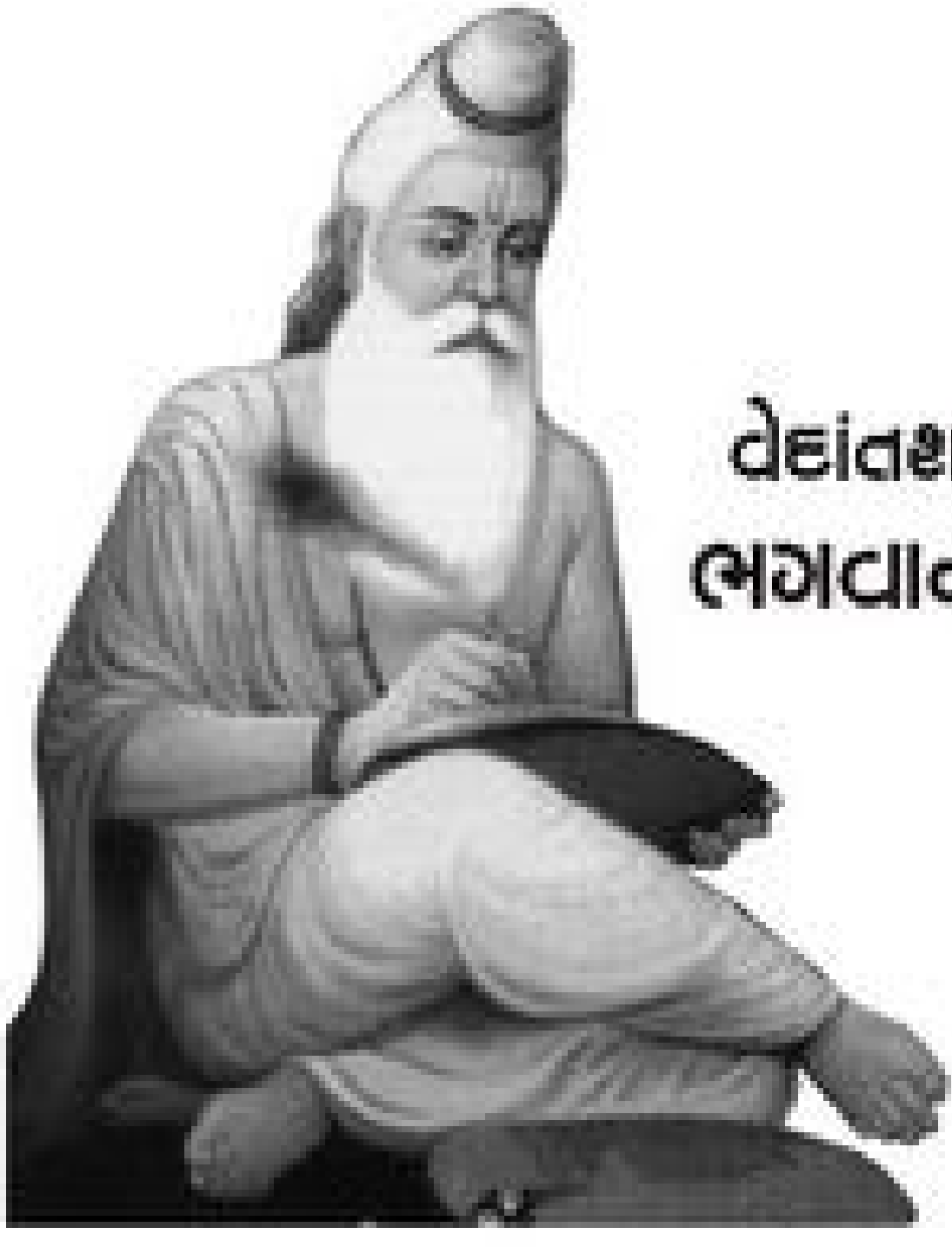

ત્રિવેદી ભગીરથ રમેશભાઈ
ન્યાયશાસ્ત્રમાં દ્વિતીય (સિલ્વર મેડલ)

જોષી ચિંતન દિનેશભાઈ
વેદાંતશાસ્ત્રમાં તૃતીય (બ્રોન્ઝ મેડલ)

રાવલ અંકિત જિતેન્દ્રભાઈ
સાંખ્યશાસ્ત્રમાં તૃતીય (બ્રોન્ઝ મેડલ)

વેદાંતશાસ્ત્રના પ્રણેતા
ભગવાન વેદવ્યાસ

વેદાંતશાસ્ત્ર પરિચય

- ચિંતન જોષી

વેદાંત શબ્દની ગંભીરતા જેવી દેખાય છે તેટલી જ તેના વિષયની સરળતા અને સહજતા સ્પષ્ટ રીતે અનુભવાય છે. વેદાંત એટલે વેદનો સાર. વેદાંત એટલે ઉપનિષદોની મધુરવીણા, વેદાંત એટલે ભગવત્સ્વરૂપની ઓળખ આપતી યાત્રી. વેદાંતનો એક એક શબ્દ ભગવદ્ગુણથી ભગવદ્ રસથી તરબતર છે. આ વેદાંતમાં બ્રહ્મસૂત્ર, ઉપનિષદ્ અને શ્રીમદ્ ભગવદ્ગીતાની ત્રિવેણીનો અનન્ય સંગમ જોવા મળે છે. વિશ્વનાં તમામ શાસ્ત્રો જે પરમતત્ત્વને આડકતરી રીતે પામવા ઝંખે છે તેનો સ્પષ્ટ નિર્દેશ આ વેદાંતનાં અધ્યયનથી અનુભવવા મળે છે. માટે જ કહ્યું છે કે વેદાન્તેન વ્યુત્પત્તિઃ પૂર્યતે ।

આ વેદાંતશાસ્ત્ર મુખ્ય રીતે ૬ ધારાઓમાં વહેંચાયેલું છે. જેમકે અદ્વૈત, વિશિષ્ટાદ્વૈત, શુદ્ધાદ્વૈત, દ્વૈત, દ્વૈતાદ્વૈત અને ચૈતન્ય ભેદાભેદ. આ છ ધારાઓના પ્રવર્તક ક્રમશઃ શંકરાચાર્ય, રામાનુજાચાર્ય, વલ્લભાચાર્ય, મધ્વાચાર્ય, નિમ્બાર્કાચાર્ય, ચૈતન્ય મહાપ્રભુ છે. દરેક આચાર્ય બ્રહ્મસૂત્ર, ઉપનિષદો અને શ્રીમદ્ભગવદ્ગીતાને પોતાનાં સિદ્ધાન્તને અનુરૂપ વર્ણવે છે. કોઈ આચાર્ય જીવ અને પરમાત્માની એકતા વર્ણવે છે. જ્યારે કોઈ આચાર્ય જીવ અને પરમાત્મા એક નથી બંને એક બીજાથી અલગ છે. બંનેમાં દ્વૈતપણું જોવા મળે છે એમ નિરૂપણ કરે છે. જ્યારે કોઈ આચાર્ય બંને એક હોવા છતાં પણ એકબીજાથી અલગ છે. આમ, દરેક આચાર્ય પોતપોતાનાં મત પ્રમાણે ઉપનિષદો, બ્રહ્મસૂત્ર અને ભગવદ્ગીતાનાં અર્થો કરે છે આ બધામાં આપણને જો કોઈ મત અનુરૂપ આવતો હોય તો તે છે શ્રીમદ્ રામાનુજાચાર્યનો વિશિષ્ટાદ્વૈત સિદ્ધાંત એટલા માટે તો ભગવાન શ્રીસ્વામિનારાયણે શિક્ષાપત્રીમાં કહ્યું છે કે મતં વિશિષ્ટાદ્વૈતં મે । રામાનુજાચાર્ય જીવ અને પ્રકૃતિને ભગવાનની શક્તિ ગણે છે. તે શક્તિથી યુક્ત (વિશિષ્ટ) એવા એકમાત્ર પુરુષોત્તમ અને તેની ઉપાસના તથા ભક્તિથી જીવ માયાને તરીને ભગવાનના ધામને પામે છે એવી રીતે પ્રતિપાદન કરે છે.

જાની સ્વસ્તિક હસમુખભાઈ
ન્યાયશલાકામાં તૃતીય (બ્રોન્ઝ મેડલ)

જોષી ધરમ મહેન્દ્રભાઈ
ધર્મશાસ્ત્રમાં તૃતીય (બ્રોન્ઝ મેડલ)

એન. વૈતી સુબ્રમણીયમ
શાસ્ત્રાર્થવિચારમાં દ્વિતીય (સિલ્વર મેડલ)

સાંખ્યશાસ્ત્ર પરિચય

- અંકિત રાવલ

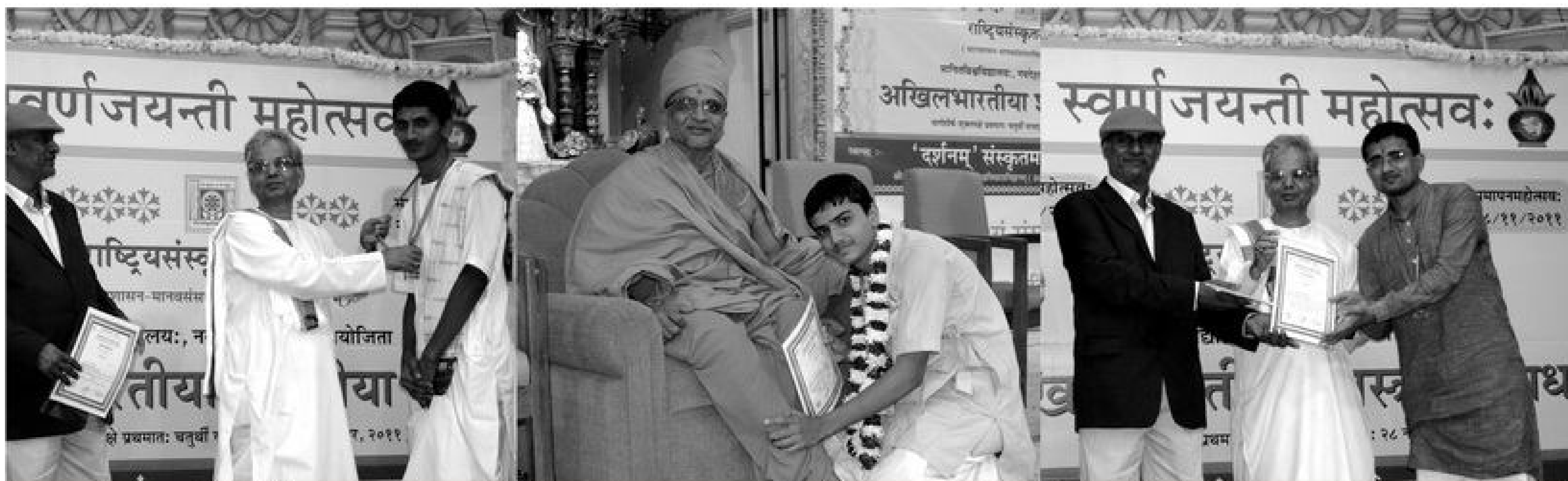
સાંખ્યશાસ્ત્રના પ્રણેતા
કપિલ મુનિ

સાંખ્ય, યોગ, વેદાંત અને પંચરાત્ર એ ચાર શાસ્ત્રે કરીને જે ભગવાનના સ્વરૂપને સમજે તે પૂરો જ્ઞાની કહેવાય (ગ.પ્ર.પર). સાંખ્યશાસ્ત્ર ભારતીય ષડ્દર્શનોમાંનું એક દર્શન છે. આ દર્શનની સ્થાપના મહામુનિ કપિલજીએ કરી છે. જે શાસ્ત્રમાં ૨૫ તત્વોની ગણના અને વિવેચન છે એ જ સાંખ્યશાસ્ત્ર- સાંખ્યદર્શનની મહાનતા બતાવતા સ્વયં વ્યાસજી કહે છે કે આ લોકમાં જે પણ કંઈ જ્ઞાન છે તે સાંખ્યમાંથી આવેલ છે, જ્ઞાનં ચ લોકે યદિહાસ્તિ કિઞ્ચિત્ સાંખ્યાગતં તત્ત્વ મહત્ મહાત્મન્ (શાંતિપર્વ) મહાભારતના દાર્શનિક વિચારોની પૃષ્ઠભૂમિ આ સાંખ્યશાસ્ત્ર છે કારણ કે શાંતિપર્વમાં સાંખ્યદર્શનના વિચારો જોવા મળે છે. ભગવદ્ગીતામાં જોવા મળે છે, પ્રકૃતિં પુરુષં ચૈવ વિદ્ધ્યનાદિ ઉભાવપિ ।

જીવનમાં ઉભા થતા વિરોધાભાસનું કારણ એવા ત્રણ ગુણયુક્ત પ્રકૃતિ સ્વીકારવાથી આ સાંખ્યદર્શન ખૂબ લોકપ્રિય થયું છે. સત્ત્વ, રજસ, અને તમસ આ ત્રણ ગુણોની સામ્યાવસ્થામાં પ્રલય અને વૈષમ્યમાં સૃષ્ટિનો વ્યવહાર થાય છે. આખું વિશ્વ આ ત્રણ ગુણાત્મક પ્રકૃતિનું વાસ્તવિક પરિણામ છે. જડપ્રકૃતિ અને ચિન્માત્રપુરુષ આ બન્ને તત્વોની સત્તા જ દેશ્યમાન વિશ્વનું મૂળ છે એ સાંખ્યદર્શનનો મુખ્ય સિદ્ધાંત છે. જડ પ્રકૃતિ એટલે સત્ત્વ, રજસ, તમસ આ ત્રણ ગુણોની સામ્યાવસ્થા અને પુરુષ એટલે આત્મા.

પ્રકૃતિથી મહત્ત્વ, તેમાંથી અહંકાર, ત્રણ પ્રકારનાં અહંકાર પૈકી તામસ અહંકારથી પંચતન્માત્રા (શબ્દ, સ્પર્શ, રૂપ, રસ, ગન્ધ) ઉત્પન્ન થયા. રાજસ અહંકારથી દશ ઈન્દ્રિયો, બુદ્ધિ અને પ્રાણની ઉત્પત્તિ થાય છે. સાત્ત્વિક અહંકારમાંથી મન અને ઈન્દ્રિયો ઉત્પન્ન થાય છે. અંતમાં શબ્દમાંથી આકાશ, સ્પર્શમાંથી વાયુ, રૂપ માંથી તેજ, રસમાંથીજળ અને ગન્ધમાંથી પૃથ્વી આ પંચભૂત ઉત્પન્ન થયા. સાંખ્યકારોની દૃષ્ટિએ આ જ સૃષ્ટિ છે. આવી રીતે ૨૫ તત્વોનું સાંખ્યશાસ્ત્રમાં નિરૂપણ છે. મહાભારત- ભાગવતાદિ પ્રાચીન ગ્રંથોમાં જીવ-ઈશ્વરને ૨૪ તત્વોની સાથે ગણીને પંચવીશમાં પરમાત્માને કહેવાથી મૂળતઃ ઈશ્વરવાદી સાંખ્યદર્શન છે. પરંતુ પૂર્વ સાંખ્યમાં ઈશ્વરને સ્થાન ન હોવાથી નિરીશ્વર સાંખ્ય છે.

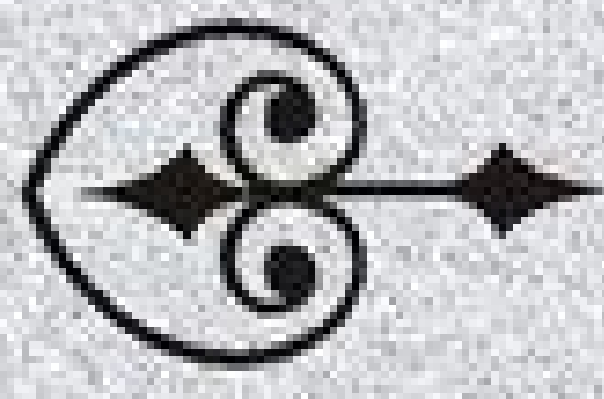
લગધીર નિતેષ આર.
અંત્યાક્ષરીમાં તૃતીય (બ્રોન્ઝ મેડલ)

ભટ્ટ જય જે.
પુરાણ શલાકામાં તૃતીય (બ્રોન્ઝ મેડલ)

શીલુ ભરત એ.
શાસ્ત્રાર્થ વિચારમાં પ્રથમ (ગોલ્ડ મેડલ)

અખિલ ભારતીય શાસ્ત્રીય સ્પર્ધાઓમાં

‘દર્શનમ્’ની સિદ્ધિઓ

ક્રમ	નામ	ચંદ્રક	શાસ્ત્ર	વર્ષ
૦૧	શાસ્ત્રી ભક્તવત્સલદાસ	સુવર્ણ ચંદ્રક	મીમાંસાશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૦૩
૦૨	પાર્ષદ સરજુ ભગત	સુવર્ણ ચંદ્રક	ધર્મશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૦૩
૦૩	શાસ્ત્રી ભક્તિવેદાંતદાસ	રજત ચંદ્રક	વેદાંતશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૦૩
૦૪	પાર્ષદ સરજુ ભગત	સુવર્ણ ચંદ્રક	ધર્મશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૦૪
૦૫	આદેસરા દિવ્યેશ પી.	રજત ચંદ્રક	સાંખ્યશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૦૪
૦૬	શાસ્ત્રી ભક્તવત્સલદાસ	કાંસ્ય ચંદ્રક	મીમાંસાશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૦૪
૦૭	જોષી વિજય એન.	સુવર્ણ ચંદ્રક	ન્યાયશાસ્ત્ર (શલાકા)	૨૦૦૫
૦૮	પાર્ષદ સરજુ ભગત	રજત ચંદ્રક	ધર્મશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૦૫
૦૯	શાસ્ત્રી ભક્તવત્સલદાસ	કાંસ્ય ચંદ્રક	ન્યાયશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૦૫
૧૦	જોષી વિજય એન.	સુવર્ણ ચંદ્રક	ન્યાયશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૦૬
૧૧	જોષી વિજય એન.	રજત ચંદ્રક	ન્યાયશાસ્ત્ર (શલાકા)	૨૦૦૬
૧૨	શાસ્ત્રી હરિમુકુન્દદાસ	સુવર્ણ ચંદ્રક	મીમાંસાશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૦૭
૧૩	દુબે અંગદ એ.	સુવર્ણ ચંદ્રક	મીમાંસાશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૦૮
૧૪	જોષી ચિંતન ડી.	સુવર્ણ ચંદ્રક	વેદાંતશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૦૮
૧૫	ભટ્ટ જગદીશ બી.	સુવર્ણ ચંદ્રક	અમરકોશ (કંઠપાઠ)	૨૦૦૮
૧૬	શાસ્ત્રી મુનિવત્સલદાસ	રજત ચંદ્રક	મીમાંસાશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૧૦
૧૭	જોષી વિજય એન.	કાંસ્ય ચંદ્રક	ન્યાયશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૧૦
૧૮	જોષી ધરમ એમ.	કાંસ્ય ચંદ્રક	ધર્મશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૧૦
૧૯	પંડ્યા યોગેશ એન.	સુવર્ણ ચંદ્રક	વ્યાકરણશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૧૦
૨૦	શાસ્ત્રી મુનિવત્સલદાસ	કાંસ્ય ચંદ્રક	મીમાંસાશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૧૦
૨૧	જોષી ચિંતન ડી.	કાંસ્ય ચંદ્રક	વેદાંતશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૧૦
૨૨	શાસ્ત્રી મુનિવત્સલદાસ	સુવર્ણ ચંદ્રક	મીમાંસાશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૧૧
૨૩	પંડ્યા અજય એલ.	સુવર્ણ ચંદ્રક	જ્યોતિષશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૧૧
૨૪	જોષી હાર્દિક જી.	સુવર્ણ ચંદ્રક	સાહિત્યશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૧૧
૨૫	જોષી ચિંતન ડી.	કાંસ્ય ચંદ્રક	વેદાંતશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૧૧
૨૬	જોષી ધરમ એમ.	કાંસ્ય ચંદ્રક	ધર્મશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૧૧
૨૭	રાવલ અંકિત જે.	કાંસ્ય ચંદ્રક	સાંખ્યશાસ્ત્ર (સંભાષણ)	૨૦૧૧
૨૮	જાની સ્વસ્તિક એચ.	કાંસ્ય ચંદ્રક	ન્યાયશાસ્ત્ર (શલાકા)	૨૦૧૧

**અખિલ ભારતીય શાસ્ત્રીય સ્પર્ધામાં કર્ણાટક પ્રથમ, ગુજરાત દ્વિતીય સ્થાને.
ગુજરાત રાજ્યને ૪ ગોલ્ડ મેડલ, ૪ રજત મેડલ અને ૭ બ્રોન્ઝ મેડલ.
૧૩૫ પોઇન્ટ સાથે ગુજરાત રાજ્યના કુલ ૧૫ વિદ્યાર્થીઓ વિજેતા.**

શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ વિશ્વવિદ્યા પ્રતિષ્ઠાનમ્ (SGVP)છારોડી, અમદાવાદ ખાતે ભારત સરકાર માનવ સંસાધન વિકાસ મંત્રાલય દ્વારા સંચાલિત રાષ્ટ્રીય સંસ્કૃત સંસ્થાન (માનિત વિશ્વવિદ્યાલય, નવી દિલ્હી) દ્વારા આયોજિત અખિલ ભારતીય શાસ્ત્રીય સંસ્કૃત સ્પર્ધાનો સમાપન સમારોહ SGVPના સદ્ગુરુ શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીના અધ્યક્ષસ્થાને તથા સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામીના સાન્નિધ્યમાં રાષ્ટ્રીય સંસ્કૃત સંસ્થાન (નવી દિલ્હી)ના કુલપતિ શ્રી આચાર્ય રાધાવલ્લભ ત્રિપાઠી, કુલસચિવ ડૉ. સુબ્બરાયુડુ, આનર્ત સંસ્કૃતસંસ્કૃતિ સ્વાધ્યાય સંસ્થા (મહેસાણા)ના અધ્યક્ષ ડૉ. મણિભાઈ પ્રજાપતિ, શ્રી સોમનાથ સંસ્કૃત યુનિવર્સિટી (વેરાવળ)ના કુલપતિ પ્રો. શ્રી પંકજભાઈ જાની, શ્રી ગૌતમભાઈ પટેલ તેમજ ભારતના ૨૩ રાજ્યોના ૫૦૦ જેટલા સંસ્કૃત સ્પર્ધકો અને વિદ્વાનોની ઉપસ્થિતિમાં અખિલ ભારતીય શાસ્ત્રીય સ્પર્ધાનો સમાપન સમારોહ ઉજવવામાં આવ્યો હતો. આ સ્પર્ધામાં કુલ ૨૩ રાજ્યોના વિદ્યાર્થીઓએ ભાગ લીધો હતો. જેમાં ૨૩૦ પોઇન્ટ સાથે પ્રથમ સ્થાને કર્ણાટક અને ૧૩૫ પોઇન્ટ સાથે દ્વિતીય સ્થાને ગુજરાત અને ૮૫ પોઇન્ટ સાથે રાજસ્થાન તૃતીય સ્થાને રહ્યું હતું.

-: અખિલ ભારતીય શાસ્ત્રીય સ્પર્ધામાં ગુજરાતના વિજેતાઓ :-

સુવર્ણ ચંદ્રક

- (૧) સાધુ મુનિવત્સલદાસજી (મીમાંસા શાસ્ત્ર)
- (૨) જોષી હાર્દિક (સાહિત્ય શાસ્ત્ર)
- (૩) પંડ્યા અજય (જ્યોતિષ શાસ્ત્ર)
- (૪) શીલુ ભરતભાઈ એ. (શાસ્ત્રાર્થ વિચાર)

દર્શનમ્ સંસ્કૃત મહાવિદ્યાલય, છારોડી, અમદાવાદ
દર્શનમ્ સંસ્કૃત મહાવિદ્યાલય, છારોડી, અમદાવાદ
દર્શનમ્ સંસ્કૃત મહાવિદ્યાલય, છારોડી, અમદાવાદ
શ્રી સોમનાથ સંસ્કૃત યુનિવર્સિટી, વેરાવળ

રજત ચંદ્રક

- (૧) ત્રિવેદી ભગીરથ (ન્યાય શાસ્ત્ર)
- (૨) જાની મયુર આર. (અમરકોષ કંઠપાઠ)
- (૩) એન. વૈદી સુબ્રમણીયમ (શાસ્ત્રાર્થ વિચાર)

દર્શનમ્ સંસ્કૃત મહાવિદ્યાલય, છારોડી, અમદાવાદ
વરતન્તુ સંસ્કૃત મહાવિદ્યાલય, સોલા, અમદાવાદ
શ્રી સોમનાથ સંસ્કૃત યુનિવર્સિટી, વેરાવળ

કાંસ્ય ચંદ્રક

- (૧) જાની સ્વસ્તિક (ન્યાય શલાકા)
- (૨) જોષી ધરમ (ધર્મશાસ્ત્ર)
- (૩) રાવલ અંકિત (સાંખ્ય શાસ્ત્ર)
- (૪) જોષી ચિંતન (વેદાંત શાસ્ત્ર)
- (૫) ભટ્ટ જય જે. (પુરાણોત્તિહાસ)
- (૬) શીલુ ગૌતમ (ધાતુરુપ કંઠપાઠ)
- (૭) લગધીર નિતેષ (અંત્યાક્ષરી)

દર્શનમ્ સંસ્કૃત મહાવિદ્યાલય, છારોડી, અમદાવાદ
દર્શનમ્ સંસ્કૃત મહાવિદ્યાલય, છારોડી, અમદાવાદ
દર્શનમ્ સંસ્કૃત મહાવિદ્યાલય, છારોડી, અમદાવાદ
દર્શનમ્ સંસ્કૃત મહાવિદ્યાલય, છારોડી, અમદાવાદ
વરતન્તુ સંસ્કૃત મહાવિદ્યાલય, સોલા, અમદાવાદ
શ્રી બાબડેશ્વર સંસ્કૃત મહાવિદ્યાલય, પોરબંદર
શ્રી બાબડેશ્વર સંસ્કૃત મહાવિદ્યાલય, પોરબંદર

-: ઈનામની વિગત :-

- ❖ ગોલ્ડ મેડલ (સુવર્ણ ચંદ્રક) પ્રાપ્ત કરનારને - મેડલ, સર્ટિફિકેટ અને પુરસ્કાર રાશી ૭,૦૦૦ રૂપિયા રાષ્ટ્રીય સંસ્કૃત સંસ્થાન દ્વારા એનાયત કરવામાં આવ્યા હતા.
- ❖ સિલ્વર મેડલ (રજત ચંદ્રક) પ્રાપ્ત કરનારને - મેડલ, સર્ટિફિકેટ અને પુરસ્કાર રાશી ૫,૦૦૦ રૂપિયા રાષ્ટ્રીય સંસ્કૃત સંસ્થાન દ્વારા એનાયત કરવામાં આવ્યા હતા.
- ❖ બ્રોન્ઝ મેડલ (કાંસ્ય ચંદ્રક) પ્રાપ્ત કરનારને - મેડલ, સર્ટિફિકેટ અને પુરસ્કાર રાશી ૩,૦૦૦ રૂપિયા
- ❖ ગોલ્ડ, સિલ્વર અને બ્રોન્ઝ મેડલ પ્રાપ્ત કરનાર દરેક વિદ્યાર્થી બહેનોને દર્શનમ્, SGVP સંસ્થા તરફથી એક એક હજાર રૂપિયા પુરસ્કાર પેટે એનાયત કરવામાં આવ્યા હતા.
- ❖ દર્શનમ્, SGVP સંસ્થા દ્વારા છેલ્લા સાત વર્ષથી રાષ્ટ્રસ્તરની સ્પર્ધાઓમાં દર વર્ષે સાત શાસ્ત્રોની સાત-સાત સુવર્ણ શલાકાઓ સ્પર્ધામાં પ્રથમ સ્થાન પ્રાપ્ત કરનાર વિદ્યાર્થીઓને પુરસ્કાર સ્વરૂપ આપવામાં આવે છે.

સમાચાર દર્શન

જનમંગલ અનુષ્ઠાન તથા મહાવિષ્ણુયાગ

ભગવાન શ્રી સ્વામિનારાયણ દ્વારા પ્રસ્થાપિત તથા ગુરુદેવ શાસ્ત્રીજી મહારાજ દ્વારા પ્રચલિત યજ્ઞાનુષ્ઠાનની પ્રથા ગુરુકુલમાં અવિરત ચાલતી રહે છે. પ. પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી ભક્તિપ્રકાશદાસજી સ્વામીએ પોતાના જીવન સાથે યજ્ઞાનુષ્ઠાનને વણી લીધા છે. પૂ. પુરાણી સ્વામી યજ્ઞપ્રવાહને સતત વહેતો રાખે છે. દર વર્ષની જેમ આ વર્ષે પણ પવિત્ર કાર્તિક માસમાં SGVPમાં આવેલ આમળાના વનમાં અનુષ્ઠાનનું આયોજન થયું. કાર્તિક વદી એકમથી દશમ સુધી દરરોજ ૧૦૮ જનમંગલ નામાવલિના પાઠ સાથે સવા લાખ તુલસીપત્રથી શ્રીહરિનું પૂજન થયું. અનુષ્ઠાનની પૂર્ણાહુતિ નિમિત્તે ત્રિદિવસીય મહાવિષ્ણુયાગ દ્વારા દશાંશ હોમ શ્રીહરિને અર્પણ કર્યો. આ અનુષ્ઠાનમાં પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી

શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી, પ. પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી, પ. પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી શ્રીહરિદાસજી સ્વામી, પ. પૂ. પુરાણી શ્રી હરિસ્વરુપદાસજી સ્વામી વગેરે સંતો, ઋષિકુમારો, અમદાવાદ ગુરુકુલના વિદ્યાર્થીઓ તેમજ હરિભક્તો જોડાયા હતા. અનુષ્ઠાનના યજ્ઞમાનપદે શ્રી વલ્લભભાઈ બાબરીયા, રણછોડભાઈ પીપરીયા, હરેશભાઈ મોણપરીયા, ભાવેશભાઈ નિમ્બાર્ક વગેરે હરિભક્તોએ લાભ લીધો હતો.

વચનામૃત જયંતી-શ્રી ઘનશ્યામ મહારાજ પાટોત્સવ, પૂ. જોગી સ્વામીની પૂજનાં દર્શન :-

શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ, અમદાવાદ ખાતે પ્રાર્થના ભવનમાં બિરાજમાન શ્રી ઘનશ્યામ મહારાજનો પાટોત્સવ તા. ૨૮ નવેમ્બર, વચનામૃત જયંતીના દિવસે ઉજવાયો હતો. આજરોજ શ્રી ઘનશ્યામ મહારાજનો ભવ્ય અભિષેક થયો તથા

અન્નકૂટ ધરાવવામાં આવ્યો. વચનામૃત જયંતી નિમિત્તે સંતો-હરિભક્તો તેમજ વિદ્યાર્થીઓએ વચનામૃતના પાઠ કર્યા. સભામાં વચનામૃતનું પૂજન કરી પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીએ વચનામૃત વિષે પ્રેરણાત્મક ઉદ્બોધન કર્યું હતું. આ ઉપરાંત SGVPમાં ઇન્ટરનેશનલ સ્કૂલના વિદ્યાર્થીઓ તથા ઋષિકુમારોએ વચનામૃતના પાઠ કર્યા હતા. પૂ. વિહારીદાસજી સ્વામી દ્વારા આજરોજ જોગી સ્વામીની પૂજના દર્શન સહુ કોઈને થાય તેવા હેતુથી મેમનગર ગુરુકુલના પ્રાર્થના ભવનમાં પધરાવવામાં આવી હતી.

નૂતન આઈટી લેબ ઉદ્ઘાટન :- શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ, અમદાવાદ ખાતે ધોરણ-૮થી કોલેજ સુધીના વિદ્યાર્થીઓ અભ્યાસની સાથે સંસ્કારો પ્રાપ્ત કરી રહ્યા છે. વિદ્યાર્થીઓનો સર્વાંગી વિકાસ થાય તે માટે સંતો વિવિધ આયોજનો સાથે સુવિધાઓ પુરી પાડતા રહે છે. આજના યુગમાં કોમ્પ્યુટરનું જ્ઞાન ફરજિયાત થયું છે ત્યારે વિદ્યાર્થીઓને કોમ્પ્યુટર જ્ઞાન પ્રાપ્ત થાય તે માટે પ. પૂ. સદ્ગુરુ

પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામીના માર્ગદર્શન મુજબ નવા છાત્રાલયમાં વિશાળ કોમ્પ્યુટર લેબનું નિર્માણ સ્વામીના હસ્તે કરવામાં આવ્યું. આ પ્રસંગે યોજાયેલ સ્નેહ મિલનમાં પૂ. સ્વામીજીએ કોમ્પ્યુટરનો સદુપયોગ કરી સાત્ત્વિક જ્ઞાન મેળવવાની પ્રેરણા આપી હતી.

શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર પાટોત્સવ, વાપી :- શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર, વાપીના આઠમા પાટોત્સવ ઉપક્રમે

ગુરુકુલ પરિવાર, વાપી દ્વારા ત્રિદિવસીય વ્યાખ્યાનમાળાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. જેમાં પૂ. શાસ્ત્રી શ્રી વેદાંતસ્વરૂપદાસજી સ્વામીએ કથાવાર્તાનો લાભ આપ્યો હતો. આ પ્રસંગે પ. પૂ. પુરાણી શ્રી ભક્તિપ્રકાશદાસજી સ્વામીએ પણ કથાવાર્તાનો લાભ આપ્યો હતો. પાટોત્સવ નિમિત્તે મંદિરમાં સમૂહ મહાપૂજા તેમજ યજ્ઞનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. પાટોત્સવના દિવસે શ્રીહરિને વિશાળ અન્નકૂટ ધરાવવામાં આવ્યો હતો. આ સંપૂર્ણ આયોજનમાં ગુરુકુલ પરિવાર વાપીના હરિભક્તોએ તન-મન-ધનથી સેવા કરી હતી.

SGVP ટ્રોફી-૨૦૧૧, સમાપન સમારોહ :- શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ વિશ્વવિદ્યા પ્રતિષ્ઠાનમ્ (SGVP) છારોડી, અમદાવાદ ખાતે SGVP સ્પોર્ટ્સ એકેડેમી દ્વારા લેધર બોલથી સતત ૩૫ દિવસ ચાલેલી SGVP ક્રિકેટ ટ્રોફી-૨૦૧૧, ઓલ ઇન્ડિયા ડે નાઈટ ક્રિકેટ ટુર્નામેન્ટ (અન્ડર ૧૪, ૧૬, ૧૮) તા. ૧૮ નવેમ્બરના રોજ પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીના સાનિધ્યમાં પૂર્ણ થઈ. આ ટુર્નામેન્ટની ફાઈનલમાં અન્ડર- ૧૪ કેટેગરીમાં બેઝ ક્રિકેટ એકેડેમી ઉદેપુર (રાજસ્થાન) વિજેતા, અન્ડર-૧૬ કેટેગરીમાં સ્પોર્ટ્સ પ્રમોટર ચેરીટેબલ ટ્રસ્ટ (SPCT) વિજેતા અને અન્ડર-૧૮ કેટેગરીમાં સરદાર પટેલ ઇન્સ્ટીટ્યુટ ઓફ સ્પોર્ટ્સ (SPIS) અમદાવાદ વિજેતા બની તેમજ ત્રણેય રનર્સ અપ ટીમો, મેન ઓફ ધ મેચ, મેન ઓફ ધ સીરીઝ, બેસ્ટ બોલર, બેસ્ટ બેટ્સમેન વગેરે એવોર્ડ્સ પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી

તથા પ. પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી, સલિલ યાદવ (IPL એન્ડ રણજીટ ટ્રોફી પ્લેયર), નિરજ પટેલ (IPL એન્ડ રણજીટ ટ્રોફી પ્લેયર), બિમલ જાડેજા (એક્સ. રણજીટ ટ્રોફી પ્લેયર અને કોચ), ડો.ગણેશ ચુધ (સ્પોર્ટ્સ કોચ, ઓથોરિટી ઓફ ઇન્ડિયા ક્રિકેટ)ની ઉપસ્થિતિમાં બે લાખ રૂપિયા રોકડ ઇનામ સાથે શિલ્ડ, સર્ટીફિકેટ એનાયત કરવામાં આવ્યા. એવોર્ડ્સ વિતરણ બાદ પ. પૂ. સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીએ જણાવેલ કે જિંદગી એક ખેલ છે. તેને ખેલદિલી પૂર્વક રમતા શીખવું જોઈએ તો માનવજીવનનો વિકાસ થાય. જેમાં મન, શરીર અને બુદ્ધિનો વિકાસ થાય એજ ખરી શિક્ષા છે. ફાઈનલ સુધી રમીને વિજેતા થયેલ ત્રણેય ટીમોને અને તેના કોચને હૃદયપૂર્વક અભિનંદન પાઠવું છું. સેમી ફાઈનલમાં પહોંચેલી ટીમોને પણ અમારા અભિનંદન છે. જેમ હર સૂર્યાસ્ત સૂર્યોદયનો સંદેશો લઈને આવે છે તેમ હર હાર જીતનો સંદેશો લઈને આવે છે. ઉદેપુર અને રતલામ, મધ્ય પ્રદેશ તેમજ ગુજરાતની ૬૪ જેટલી ટીમોના ૮૦૦ ઉગતા ક્રિકેટરોએ SGVP ક્રિકેટ ટ્રોફીમાં ભાગ લીધો એ જાણી અત્યંત આનંદ થાય છે. પ. પૂ. સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામીએ જણાવ્યું હતું કે તમામ વિજેતા ટીમોને

ખૂબજ અભિનંદન આપી આગામી તા. ૭/૪/૨૦૧૨થી SGVPમાં શરુ થતી GPL ટુર્નામેન્ટમાં સૌને ભાગ લેવા નિમંત્રણ પાઠવ્યું હતું. નિરજ પટેલે પ્રાસંગિક પ્રવચન કરતા જણાવ્યું હતું કે મારા ક્રિકેટ કાળમાં આવી વ્યવસ્થા ક્યાંય જોવા મળી નથી. અહીંનું ધાર્મિક નૈસર્ગિક વાતાવરણ, લોન વાળું ગ્રાઉન્ડ, રાત્રિ ટુર્નામેન્ટમાં લાઈટની સુંદર વ્યવસ્થા ઉડીને આંખે વળગે તેવી છે. સલિલ યાદવે પોતાના ઉદ્ગારો વ્યક્ત કરતા જણાવ્યું હતું કે અહીંના અદ્ભૂત વાતાવરણમાં રમવું તે એક લ્હાવો છે. અહીંની ઉત્તમ વ્યવસ્થા જોઈ અત્યંત આનંદ થાય છે. આ ટુર્નામેન્ટની તમામ વ્યવસ્થા પૂ. શાસ્ત્રી શ્રી ધર્મવત્સલદાસજી સ્વામી તથા હોસ્ટેલના તમામ સ્ટાફ મિત્રોએ ખૂબજ મહેનત અને શ્રદ્ધાથી કરી હતી.

શ્રીમદ્ ભાગવત સમાહ જ્ઞાનયજ્ઞ :- અખંડ ભગવદ્ પરાયણ પૂજ્યપાદ શ્રી જોગી સ્વામીની પવિત્ર સ્મૃતિમાં શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર-ભુપેન્દ્ર રોડ, રાજકોટ મુકામે તા. ૨૮/૧૧/૧૧ થી તા. ૪/૧૨/૧૧ દરમ્યાન ‘શ્રીમદ્ ભાગવત સમાહ જ્ઞાનયજ્ઞ’નું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. આ જ્ઞાનયજ્ઞમાં પરમપૂજ્ય સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી તથા પૂજ્ય પુરાણી શ્રી માધવજીવનદાસજી સ્વામીએ વ્યાસાસને બિરાજી શ્રીમદ્ ભાગવતજીની પાવનકારી કથાનું શ્રવણ કરાવ્યું હતું. કથાનું શ્રવણ કરવા માટે મોટી સંખ્યામાં ભાઈ-બહેનો એકત્રિત થતા હતાં. આ પ્રસંગે અનેક સ્થાનિક આગેવાન મહાનુભાવોએ પણ ઉપસ્થિત રહીને ભગવદ્ કથા શ્રવણનો લાભ લીધો હતો. આ કથાના યજમાન પદે સાંખ્યયોગી શ્રીચંપાબેન તેમજ પિતાશ્રી અ.નિ. માધાભાઈ રામજીભાઈ વઘાસિયા તથા માતુશ્રી અ.નિ. નાથીબેન માધાભાઈ વઘાસિયાની પવિત્ર સ્મૃતિમાં શ્રી ધીરુભાઈ માધાભાઈ વઘાસિયા, સુપુત્ર યોગેશ તથા સમસ્ત વઘાસિયા પરિવારે લાભ લીધો હતો.

કથા દરમ્યાન મંદિરમાં બિરાજમાન શ્રી લક્ષ્મીનારાયણ દેવ, શ્રી સ્વામિનારાયણ ભગવાન, શ્રી ધર્મભક્તિ હરિકૃષ્ણ મહારાજ તથા શ્રી ઘનશ્યામ મહારાજનો પદમો પાટોત્સવ પ.પૂ.ધ.ધુ.૧૦૦૮ આચાર્ય મહારાજ શ્રી રાકેશપ્રસાદજી મહારાજની ઉપસ્થિતિમાં ધામધૂમ પૂર્વક ઉજવવામાં આવ્યો હતો. આ પાટોત્સવ દરમ્યાન ‘દર્શનમ્’ સંસ્કૃત મહાવિદ્યાલયના વિદ્વાન પંડિતો તથા ઋષિકુમારોએ ઠાકોરજીનું રાજોપચાર પૂજન કરાવ્યું હતું. આ પૂજનના દર્શન કરીને ભક્તજનો ખૂબ જ પ્રસન્ન થયા હતાં.

સ્નેહમિલન સત્સંગ સભા :- નૂતન વર્ષના નવલા દિવસોમાં પરમપૂજ્ય સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીની પાવન ઉપસ્થિતિમાં અમદાવાદના વિવિધ વિસ્તારોમાં સ્નેહમિલન સત્સંગ સભાનું ૨૦ નવેમ્બર થી ૨૪ નવેમ્બર દરમ્યાન આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. આ સભામાં પૂજ્ય સ્વામીજીએ પધારી સંત મહિમાના પદને આધારે અખંડ ભગવદ્ પરાયણ પૂજ્યપાદ શ્રી જોગી સ્વામી તથા સંત પરંપરાની પાવન ગાથાઓનું શ્રવણ કરાવ્યું હતું. આ સભાઓનું થલતેજ, બોપલ, સેટેલાઈટ, મેમનગર તથા વસ્ત્રાપુર વિસ્તારમાં આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. જેતે વિસ્તારોમાં રહેનારા સ્થાનિક ભક્તજનોએ ખૂબ જ પ્રેમથી સત્સંગ સભામાં કથાવાર્તાનો લાભ લીધો હતો.

ભારસર મુકામે ઠાકરથાળી :- પ.પૂ.સદ્ગુરુ પુરાણી શ્રી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામીની ઉપસ્થિતિમાં ભૂજ-કચ્છ વિસ્તારના ભારસર મુકામે ઠાકરથાળીનું આયોજન તા. ૧૨/૧૨/૨૦૧૧નાં રોજ કરવામાં આવ્યું હતું. આ ઠાકરથાળી યજમાન તરીકે માવજીભાઈ હીરજીભાઈ પરીવાર તથા શ્રી કાન્તિભાઈ હિરાણી(લંડન) પરીવારે લાભ લીધો હતો. ઠાકરથાળીમાં ગામના યુવાનો તથા વડિલ ભાઈ-બહેનોએ મર્યાદાનુસાર રાસ લઈને સંતોના મુખે કથાવાર્તાનું શ્રવણ કર્યું હતું.

આયુર્વેદ મહાઋણ યાત્રા તથા આંતરરાષ્ટ્રીય આયુર્વેદ અધિવેશન :-

આયુર્વેદ અંગે પ્રજામાં જાગૃતિ આવે, વર્ષની છ ઋતુઓ હેમન્ત, શિશિર, વસંત, ગ્રીષ્મ, વર્ષા અને શરદમાં કેવા પ્રકારના ખોરાક લેવાથી તંદુરસ્તી જળવાઈ રહે, મનુષ્યની કેવી દિનચર્યા તેને તંદુરસ્તી બક્ષે, તાણ, ઉદ્વેગ, સ્ટ્રેસ જેવી બિમારીથી કેમ દૂર રહેવાય તેમજ શિરોધારા સહિતના પંચકર્મની સારવાર અંગેની પ્રત્યક્ષ રીતે માહિતી મળે, આયુર્વેદની જુદી જુદી ઔષધિઓ તથા જડીબુટ્ટીઓના પ્રત્યક્ષ પરિચય થાય તેમજ આયુર્વેદિક દવામાં શ્રદ્ધા વધે તેવા શુભ હેતુથી શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ વિશ્વવિદ્યા પ્રતિષ્ઠાનમ્ (SGVP) ખાતે ત્રણ દિવસનું આંતરરાષ્ટ્રીય આયુર્વેદ અધિવેશન તથા આયુર્વેદ મહાઋણ યાત્રાનું આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. આ અધિવેશનના પ્રારંભે પ. પૂ સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીએ આજના યુગમાં આયુર્વેદનું મહત્વ સમજાવ્યું હતું.

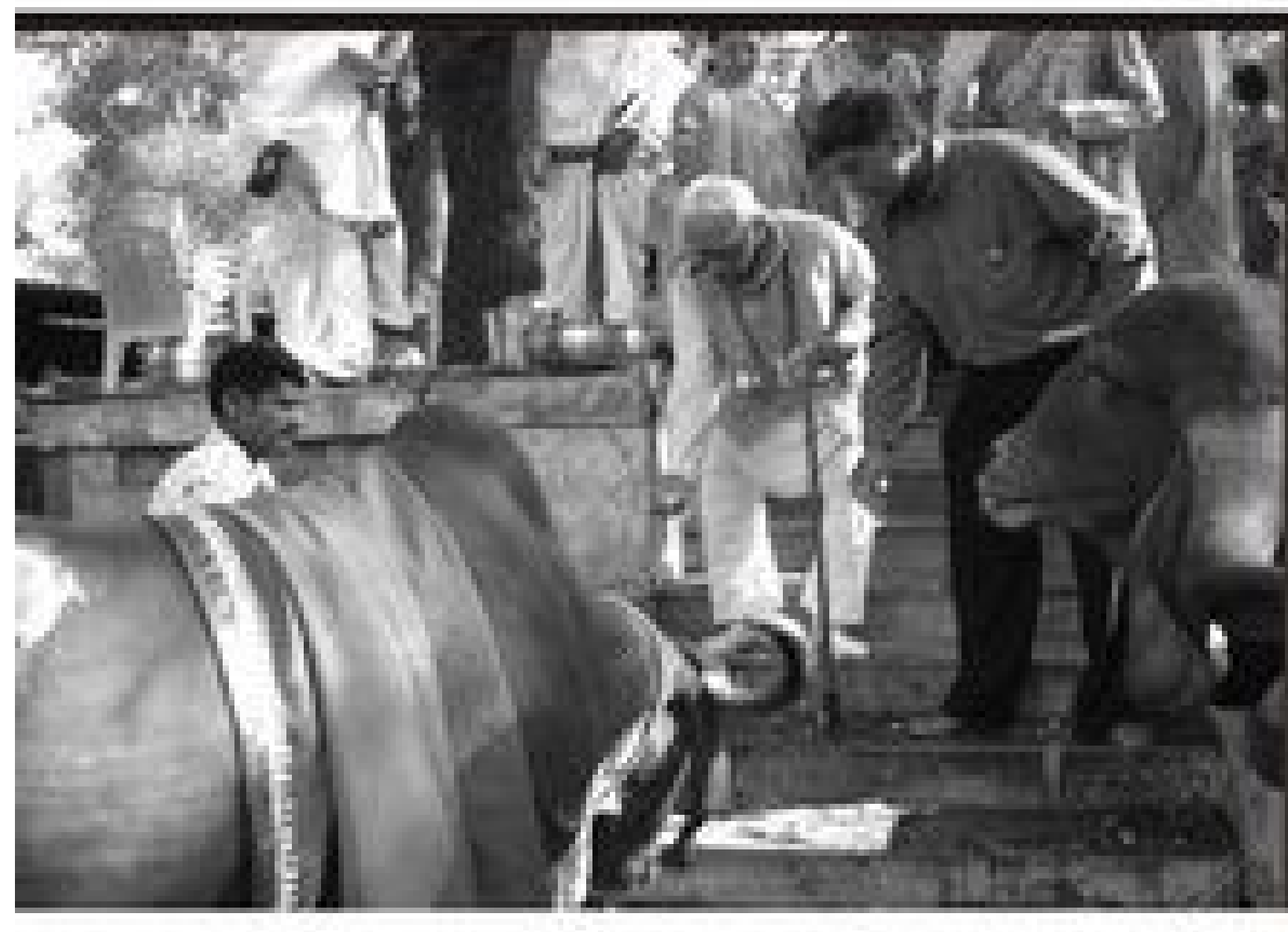
પ્રથમ બે દિવસ ચાલેલા સેમિનારમાં ઈટાલીથી પધારેલા વૈદ ભગવાનદાસ, જર્મનીથી પધારેલા વૈદ એસ.એન.ગુપ્તા, જાપાનથી પધારેલા હરિશંકર શર્મા, ગ્વાલિયરથી પધારેલા વૈદ વેણીમાધવ શાસ્ત્રી, વૈદ હર્ષવર્ધન, વૈદ હિતેશભાઈ વગેરે નિષ્ણાંતોએ વાગ્ભટ્ટ સંહિતા, સુશ્રુત સંહિતા, ચરક સંહિતા, ભાવપ્રકાશ, માધવનિદાન, આર્યભિષક, શારંગધર સંહિતા વગેરે આયુર્વેદના ગ્રંથો ઉપર પોતાના વિચારો રજૂ કર્યા હતા. આ સેમિનારમાં ગુજરાત તેમજ દેશભરના વૈદો તથા આયુર્વેદ કોલેજોમાં અભ્યાસ કરતા વિદ્યાર્થીઓ જોડાયા હતા. સેમિનારમાં પધારેલા વૈદોનું પ. પૂ સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીએ શાલ ઓઢાડી સન્માન કર્યું હતું. આ પ્રસંગે આરોગ્ય મંત્રી (ગુજરાત રાજ્ય) શ્રી જય નારાયણ વ્યાસ ઉપસ્થિત રહ્યા હતા.

તૃતીય દિવસે આયુર્વેદ મહાઋણ યાત્રાનું ભવ્ય આયોજન કરવામાં આવ્યું હતું. જેમાં ભારતના સિમાડા ઓળંગી વિદેશમાં વધુને વધુ વિશ્વસનીયતા પ્રાપ્ત કરી રહેલી આયુર્વેદની સારવાર પદ્ધતિના પ્રણેતા એવા આયુર્વેદના મહાગ્રંથો ચરક સંહિતા, સુશ્રુત સંહિતા આદિ સાત મુખ્ય ગ્રંથોને સાત હાથીઓ ઉપર શણગારેલી અંબાડીઓમાં પધરાવી, આયુર્વેદના પ્રણેતા દેવાધિદેવ ધન્વંતરી ભગવાનને ૨૪ ફુટ ઉંચા રથમાં બિરાજીત કરી, સાથે સાથે દેશ ભરમાંથી પધારેલા આયુર્વેદાચાર્યોને ધનવંતરી રથમાં બેસાડી ભવ્ય શોભાયાત્રા વલ્લભસદન પાસેના સાબરમતી રિવરફ્રન્ટથી શરુ કરી શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ મેમનગર સુધી કાઢવામાં આવી હતી. શોભાયાત્રાનો પ્રારંભ પ. પૂ સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી તથા અમદાવાદના મેયર શ્રી અસીત વોરાએ કરાવ્યો હતો. આ નગર યાત્રામાં જુદી જુદી ઔષધિઓ તથા ગૌમૂત્રમાંથી બનતી વિવિધ દવાઓના ફ્લોટો રજૂ કરવામાં આવ્યા હતા.

આયુર્વેદ મહાઋણ યાત્રાના સમાપન પ્રસંગે મહાઆયુર્વેદિક યજ્ઞ શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ મેમનગરમાં રાખવામાં આવ્યો હતો. આ યજ્ઞમાં પ. પૂ સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી, પ. પૂ. પુરાણી બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી તથા ઉપસ્થિત મહાનુંભાવોના હસ્તે ૧૧૧ કિલો જુદી જુદી ઔષધિઓ, ઘી, જવ, તલ, એલચી, તજ, જટામાસી, તગર, સુગંધી વાળો, ચંદન, ગુગળ, કપૂર તેમજ અન્ય જડીબુટ્ટીઓની આહુતિ આપવામાં આપવામાં આવી હતી. આ મહોત્સવને સફળ બનાવવા રાત્રી દિવસ મહેનત કરનાર પૂ. માધવચરણદાસજી સ્વામી, વૈદ પ્રવિણભાઈ હિરપરા, વૈદ તપનભાઈ, વૈદ ભાવેશ જોષી, વૈદ નિકુલ પટેલ, વૈદ ભવદીપ ગણાત્રા, વૈદ જયકૃષ્ણ જાની, વૈદ સ્વપ્રિલ મોદી, વૈદ હિતેન્દ્ર ગોહીલ, વૈદ સંકેત પટેલ, વૈદ વિનય વોરા, વૈદ રોહિત શાહ, વૈદ કિરિટ પટેલ, વૈદ અશોક શાહ, વૈદ મુકુલ પટેલ, વૈદ મેઘા પટેલ, વૈદ સુષ્મા હિરપરા, વૈદ કિંશુક હિરપરા, કુન્તલ, કવન, વિકલ્પ કુબાવત, શ્રીદત્ત વગેરેને પ. પૂ સદ્ગુરુવર્ય શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામીએ અભિનંદન પાઠવ્યા હતા. આ ઉપરાંત જગન્નાથ મંદિર, દિવ્ય જ્યોત આયુર્વેદ રિચર્સ ફાઉન્ડેશન, ગીતા મંદિર, ગુજરાત પ્રદેશ વૈદ મંડળ, આયુર્વેદિક ઓફિસર્સ મંડળ વગેરે સંસ્થાઓનો સહયોગ પ્રાપ્ત થયો હતો.

મકર સંક્રાંતિના પવિત્ર દિવસે,

ગૌપૂજનનો દિવ્ય લાભ

ધનુર્માસ પૂરો થાય એટલે મકર સંક્રાંતિનો પ્રારંભ થાય. સૂર્યનારાયણ મકર રાશિમાં પ્રવેશ કરીને ઉત્તર દિશા તરફ પ્રયાણ કરે છે તેથી આ પ્રારંભના દિવસને ઉત્તરાયણ મહોત્સવ તરીકે ઉજવવાની પરંપરા છે. આ પરમ પાવન દિવસે પૂજા-પાઠ, દાન-દક્ષિણા અને ગાયોના પૂજનનો અનેરો મહિમા છે. ભારતીય આર્ય પ્રજા ગાય, ગંગા, ગાયત્રી, ગોવિંદની આરાધક અને ઉપાસક રહી છે. ગાયને માતા તરીકે સ્વીકારીને ગાય માતાની સેવા કરવાનું મહાપુણ્ય પ્રાપ્ત કરવા પ્રત્યેક ભાવિક ઉત્સુક રહે છે.

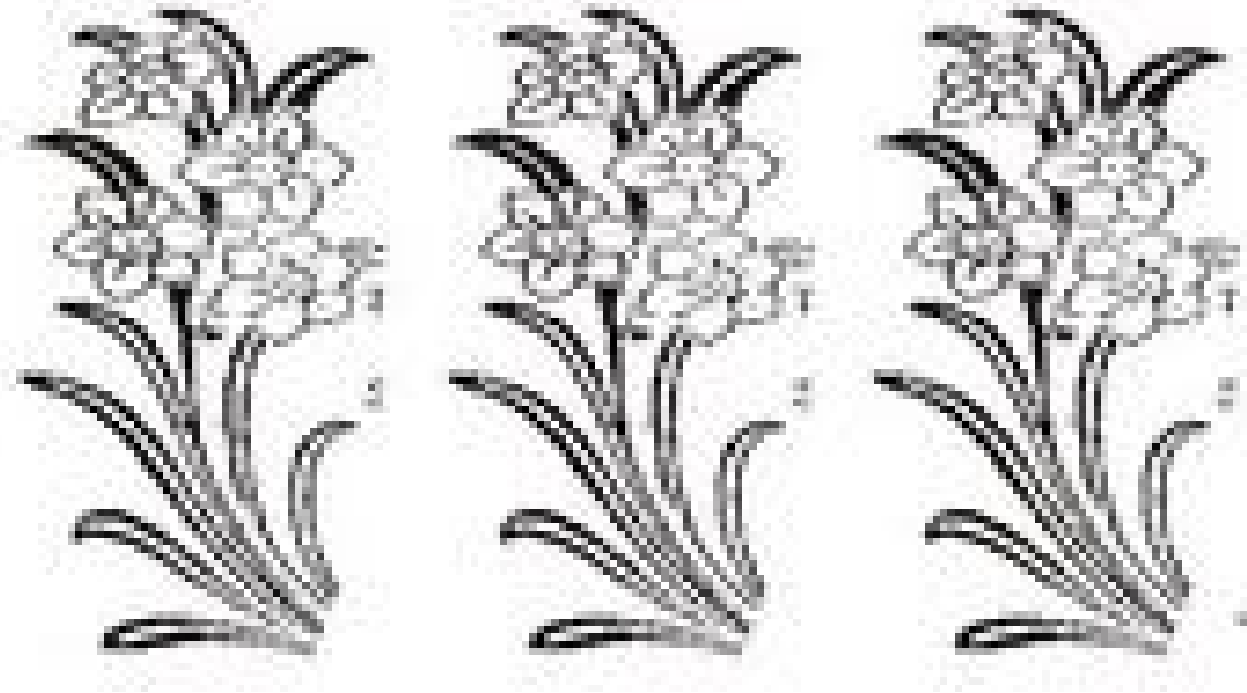
આધુનિક સમયની ભૌતિકતા તરફના આકર્ષણ અને દોકમાં આપણે આપણી સંસ્કૃતિના સત્ સંસ્કારોને ભૂલી રહ્યા છીએ ત્યારે શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ વિશ્વવિદ્યા પ્રતિષ્ઠાનમ્ (SGVP), છારોડીમાં આ સંસ્કારોના જતન માટે સંતો, હરિભક્તો અને સમર્પિત સેવકો મહાન સેવાયજ્ઞ કરી રહ્યા છે તેમાં ગૌશાળા એક અતિ મહત્વનું અંગ છે. ગાયના દૂધનું દહીં, માખણ, દી આજે દુર્લભ જવાં મનાય છે. ગુરુકુલની ગૌશાળા દ્વારા પંચગવ્ય (ગૌમૂત્ર, ગોખર, દૂધ, દહીં, દી)માંથી નિર્મિત ઔષધિઓ અમૃતારોગ્યમ્ દ્વારા અનેક અસાધ્ય બિમારીઓમાં લાભદાયક નીવડી રહી છે. આ ગાય માતાના આશીર્વાદ અને પ્રસાદનો લાભ ગુરુકુલ પરિવારજનો તેમજ સૌ કોઈ ભાવિકો મેળવી રહ્યા છે.

આ ઉત્તરાયણના પાવન પ્રસંગે ગાય માતાના ભાવપૂજન અને ગૌસેવા કરવાનો અગત્ય લાભ શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ, મેમનગર ખાતે મળી રહે તે માટે તા. ૧૪ જાન્યુઆરી, ૨૦૧૧ને શનિવારના રોજ સવારે ૮ થી ૧૨ દરમિયાન ગૌપૂજન કાર્યક્રમ રાખવામાં આવેલ છે. જે ભાવિકોને ગૌસેવા અને ગૌપૂજનનો લાભ લેવાની ઈચ્છા હોય તેઓ શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ, મેમનગર, અમદાવાદમાં કાર્યાલયનો સંપર્ક કરે. સંપર્ક :- ૯૮૨૫૨૧૦૦૩૮, ૯૮૨૫૨૧૦૦૯૭, (૦૭૯) ૨૫૯૧૭૯૧/૨

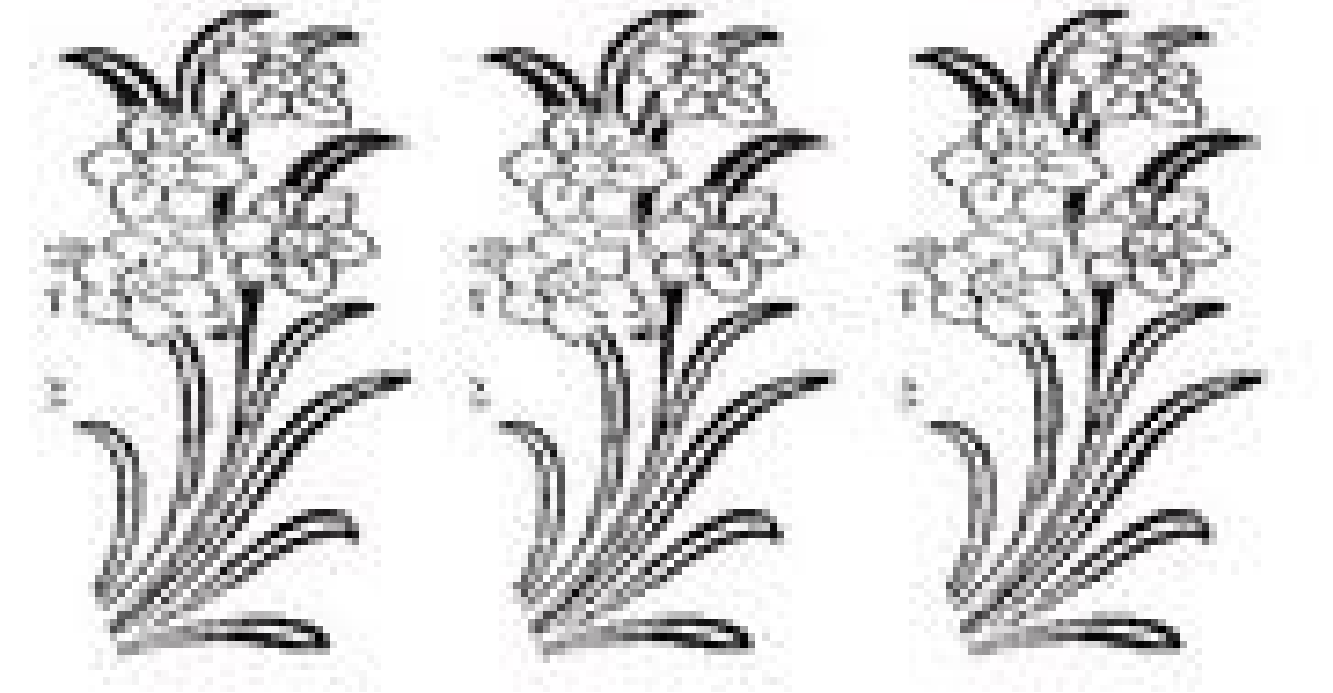
આગામી આયોજન

- ૦૧ જાન્યુઆરી તુલસી વિવાહ - શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ, છારોડી
- ૦૨ જાન્યુઆરી, સોમવાર શ્રીહરિ જયંતી - નીલકંઠવર્ણી અભિષેક, રાજોપચાર પૂજન (શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ, અમદાવાદ)
- ૦૫ જાન્યુઆરી, ગુરુવાર પુત્રદા એકાદશી - રાત્રે કીર્તનભક્તિ, (શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ, અમદાવાદ)
- ૦૬ થી ૧૨ જાન્યુઆરી શ્રીમદ્ ભાગવત કથા, ઉઝા - (વક્તા-પૂ. સદ્ગુરુ શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી) જીમખાના મેદાન, ઉઝા.
- ૧૪ જાન્યુઆરી, શનિવાર મકરસંક્રાન્તિ, ધનુર્માસ કથા પૂર્ણાહુતિ, ગૌપૂજન (મેમનગર ગુરુકુલ)
- ૧૮ થી ૨૪ જાન્યુઆરી શ્રીમદ્ ભાગવત કથા, નાગપુર - અ. નિ. અખંડ ભગવદ્ પરાયણ પ. પૂ. જોગી સ્વામીની સ્મૃતિમાં સદ્ગુરુ વંદના મહોત્સવ ઉપક્રમે. (વક્તા-પૂ. સદ્ગુરુ શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી) ભક્તિધામ, કચ્છ પાટીદાર સમાજ, કવેટા કોલોની, લક્કડગંજ, નાગપુર.
- ૧૯ જાન્યુઆરી, ગુરુવાર ધરિતલા એકાદશી - રાત્રે કીર્તનભક્તિ, (શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ, અમદાવાદ)
- ૨૬ જાન્યુઆરી, ગુરુવાર ગણતંત્ર દિવસ - શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ છારોડી. સવારે ૮: ૩૦ કલાકે.
- ૨૮ જાન્યુઆરી, શનિવાર શિક્ષાપત્રી જયંતી, રામ-શ્યામ-ધનશ્યામ મહારાજનો પાટોત્સવ, શાકોત્સવ - શ્રી સ્વા. ગુ., છારોડી. સવારે ૬:૩૦
- ૨૯ જાન્યુઆરી, રવિવાર સમૂહ મંત્ર લેખન - શ્રી સ્વામિનારાયણ ગુરુકુલ, અમદાવાદ

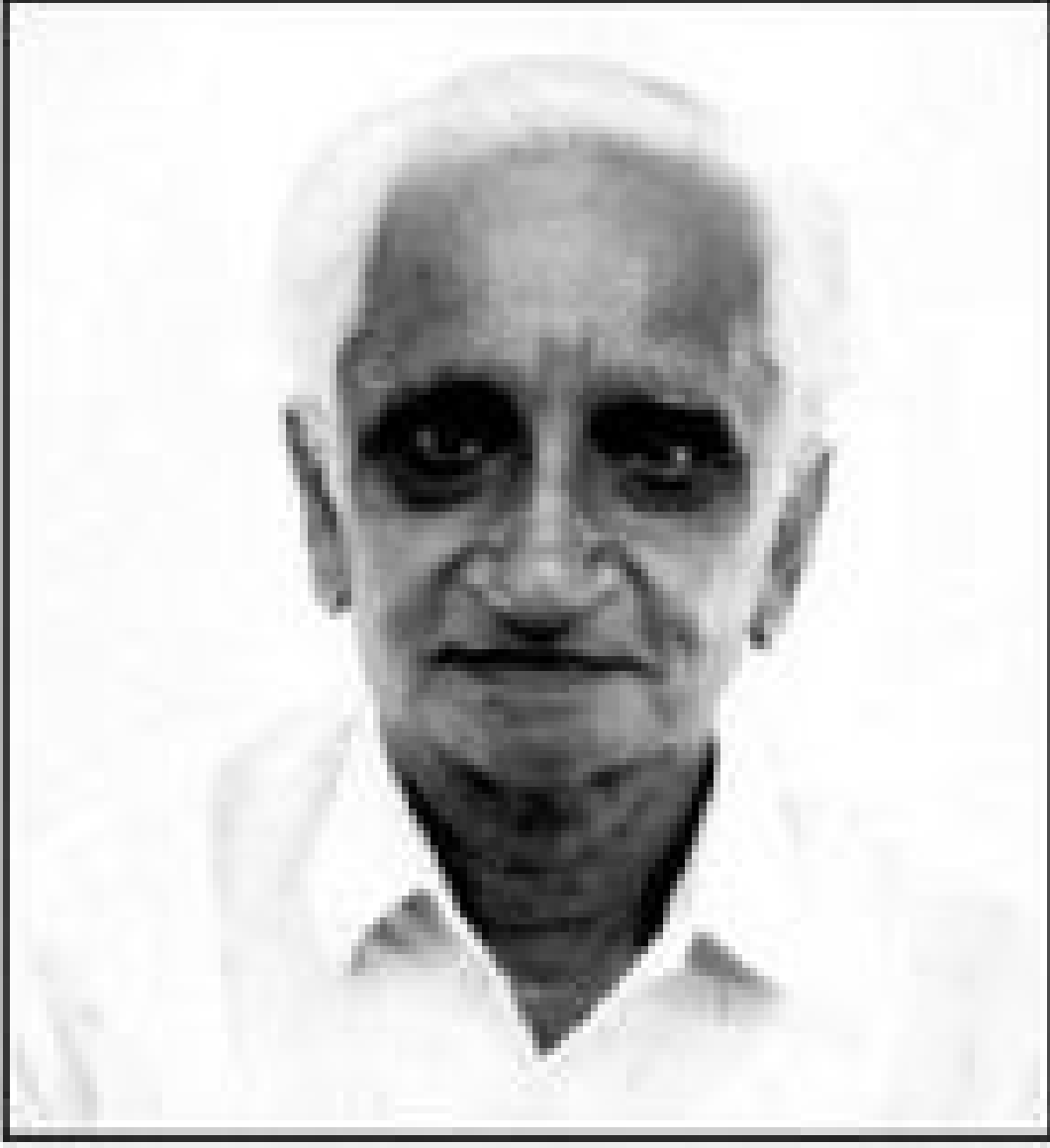

શ્રદ્ધા સુમળ

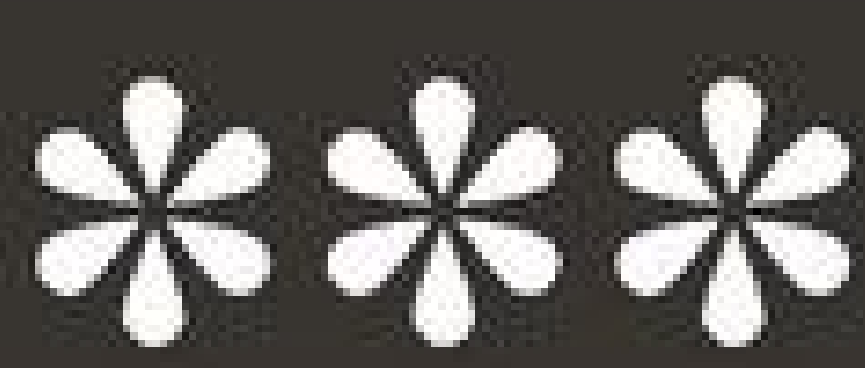

અ. નિ. શિવલાલ ભગવાનભાઈ આદ્રોજા (ચાંચાવદરડા) :- શ્રીહરિના પરમ ઉપાસક ભક્તરાજ શિવલાલભાઈ ભવાનભાઈ આદ્રોજા (ઉં.વ. ૮૭) ચાંચાવદરડા મુકામે તા. ૨૦/૧૧/૨૦૧૧ના રોજ અક્ષરવાસી થયા છે. જીવનભર દેહ ઉપાસનાની બળભરી વાતો કરી શ્રીહરિની મૂર્તિનું માહાત્મ્ય વર્ણવતા રહ્યા. મોટા સમર્થ સંતોના જોગમાં રહી વચનામૃતના રહસ્યોનું પાન કર્યું. ધ્યાનની લટક શીખ્યા અને ઈષ્ટદેવના એ મહાસુખની અનુભૂતિ સાથે કથાવાર્તા કરતા રહ્યા. તેઓના સુપુત્ર સંસ્કારદીપના તંત્રી શ્રી લક્ષ્મણભાઈ આદ્રોજા તથા પૌત્ર સમીર તેમજ પરિવારજનોને શ્રીહરિ ધૈર્ય સાથે ઈષ્ટદેવની ઉપાસનાનું બળ અર્પે એવી શ્રીહરિના ચરણોમાં પ્રાર્થના.

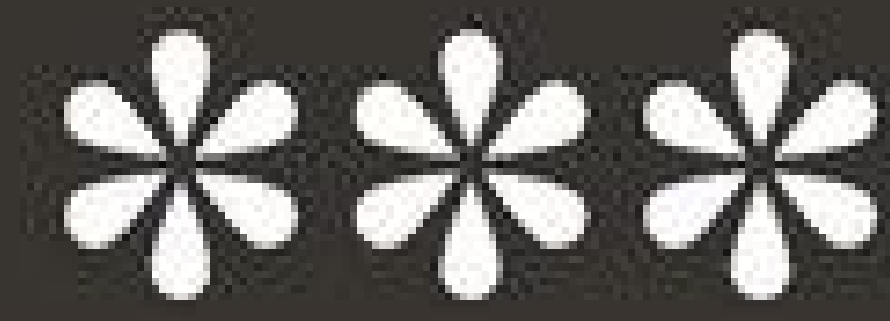

અ. નિ. કાંતિલાલ ગોવિંદજી વાલમ્બીયા :- શ્રી સ્વામિનારયણ મંદિર, ટાન્જાનિયાના સેક્રેટરી શ્રી મિતેષભાઈના પિતાશ્રી કાંતિલાલ ગોવિંદજી વાલમ્બીયા ૮૦ વર્ષની ઉંમરે તા. ૨૯ નવેમ્બર, ૨૦૧૧ના રોજ અક્ષરવાસી થયા છે. ભગવાન શ્રીહરિ આ પવિત્ર આત્માને પોતાના ચરણોનું સુખ આપે તથા મીતેષભાઈ આદિ પરિવારજનોને સાંત્વના અર્પે તેવી પ્રાર્થના.

અ. નિ. શાંતાબેન મધુભાઈ બાળધા :- ગામ દુધાળા નિવાસી પ. ભ. મધુભાઈ બાળધાના ધર્મપત્ની ૮૫ વર્ષની ઉંમરે તા. ૨૮ ઓક્ટોબર, ૨૦૧૧ના રોજ શ્રીહરિનું સ્મરણ કરતા થકા અક્ષરવાસી થયા છે. ભગવાન શ્રીહરિ સુપુત્રો શ્રી હરિભાઈ, શ્રી મનસુખભાઈ આદિ પરિવારજનોને પોતાનું સુખ આપે એવી શ્રીહરિના ચરણોમાં પ્રાર્થના.

ગુરુકુલમાં રસોઈ

છારોડી ગુરુકુલ

- ★ કુંવરજી કરસન પુંજા વરસાણી, ભારાસર
- ★ વસંતભાઈ સિંધવ, વણી
- ★ ભવાનભાઈ વધાસિયા, ઉગામેડી
- ★ પાર્થ પટેલ, છારોડી
- ★ હરદાસભાઈ કરસનભાઈ બારસીયા, અમદાવાદ
- ★ હરજીભાઈ હીરજીભાઈ વરસાણી, ભારાસર
- ★ મહેન્દ્રભાઈ ધંધુકિયા, દુબઈ
- ★ ઋષિકુમાર સુરેશ જોષી, આકાશ વેગડા, જીગર રાવલ દર્શનમ્, અમદાવાદ
- ★ નયનભાઈ સોની, દર્શનમ્, અમદાવાદ

અમદાવાદ ગુરુકુલ

- ★ જયંતીભાઈ નારાયણભાઈ પટેલ, નવસારી
- ★ હિંમતભાઈ દુધાત, અમદાવાદ
- ★ નિમેષભાઈ સચ્ચદે, સિંગાપોર
- ★ ભાસ્કરભાઈ ચિમનભાઈ પટેલ, ઓસ્ટ્રેલિયા
- ★ મહેશભાઈ મેહુલભાઈ અમીન, અમદાવાદ
- ★ વશરામભાઈ વાઘજીભાઈ અમીન, અમદાવાદ
- ★ ચતુરભાઈ હરિભાઈ સોરઠીયા, મુંબઈ
- ★ વેલજીભાઈ વરસાણી, મસ્કત
- ★ માવજીભાઈ ખેતાભાઈ પટેલ

ઘનશ્યામ મહારાજ પાટોત્સવ પ્રસંગે યોજાયેલ
જળયાત્રાનું પૂજન કરતા સદ્ગુરુ સંતો

ઘનશ્યામ મહારાજ પાટોત્સવ પ્રસંગે અભિષેક તથા આરતી દર્શન

ભારાસર (કચ્છ) મુકામે યોજાયેલ ઠાકરથાળી ઉત્સવ

રાજકોટ કથાપ્રસંગે ઉપસ્થિત પૂ. મહારાજશ્રી તથા વક્તા શ્રી

શ્રી સ્વામિનારાયણ મંદિર રાજકોટ ખાતે દેવોનું રાજોપચાર પૂજન

કથાના યજમાનો દ્વારા ઠાકોરજીની આરતી દર્શન (રાજકોટ)

વાપી ખાતે યોજાયેલ વ્યાખ્યાનમાળામાં પૂ. પુરીજી સ્વામી સાથે સંતો

અમદાવાદમાં યોજાયેલ વિવિધ વિસ્તારોમાં સત્સંગ સભા

પૂ. સદ્ગુરુ શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી, પૂ. સદ્ગુરુ બાલકૃષ્ણદાસજી સ્વામી તથા દેશભરમાંથી પધારેલા આયુર્વેદના વૈદ્યશ્રીઓ

આયુર્વેદ અધિવેશનના પ્રારંભે સભાને સંબોધતા પૂ. સદ્ગુરુ શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી

આયુર્વેદ અધિવેશનમાં દેશભરમાંથી પધારેલા આયુર્વેદના વૈદ્યો તથા આયુર્વેદ કોલેજના વિદ્યાર્થીઓ

આયુર્વેદ મહાઋષ્યાચારાનો પ્રારંભ કરાવતા પૂ. સદ્ગુરુ શાસ્ત્રી શ્રી માધવપ્રિયદાસજી સ્વામી તથા મેયર શ્રી અસિત વોરા

આયુર્વેદ મહાયજ્ઞમાં ઔષધિહોમ કરતા પૂ. સ્વામીજી તથા મહાનુભાવો

અધિવેશનમાં રાત્રિ-દિવસ સેવા કરનારા વૈદ્યોને અશીર્વાદ આપતા પૂ. સ્વામીજી